

Anna Fischerová,

Michal Topor (michal.topor@ipsl.cz)

pracovní prostor –

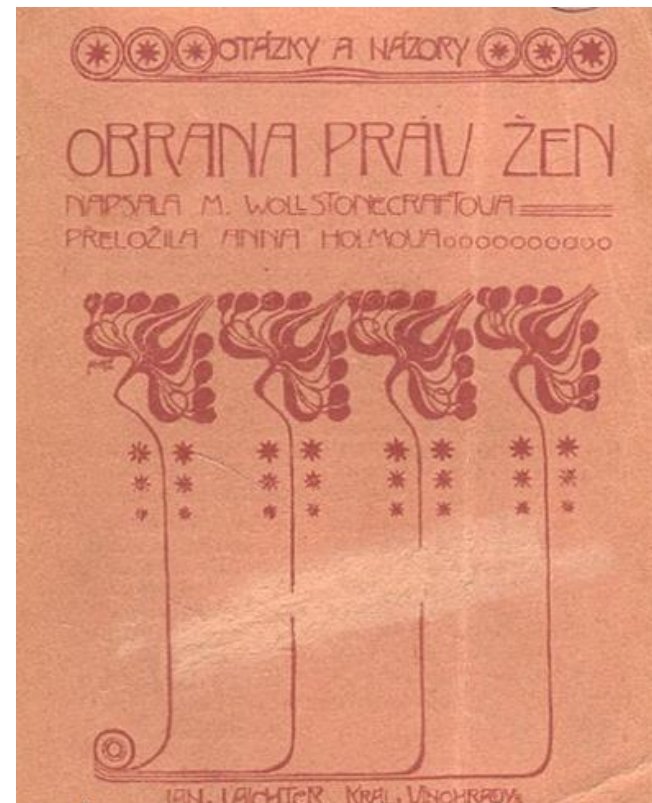
<https://dl1.cuni.cz/course/view.php?id=5939>

„žena akademicky

vzdělaná“

LA 57/817 2874
Besitzer: P. Urban.
Telephon 1009 und 1151.
Mily bratříčku,
když jste mi ještě dosud neposlali peníze, tedy je
~~poslali~~ telegraficky, protože v sobotu ráno chci
jet do Brüsselu, asi 170 marek; raději Fischer než
Fischerová, ač jsem dosud neměla nepřijemnosti. Bydli-
me v Ewig Lampe, tedy tam. Přeptám se každopádně
na poště, nemám-li tam nic. Dosud jsem dostala od
Vás 3 listky. - Helinka se moc rájína o Tři práce,
máš ji poslat otisk, ať budeš sml. Pascha
všem, resp. ukypolibem.

Sestřička.

MICHAL TOPOR **BERLÍNSKÉ EPIZODY**

Příspěvek k dějinám filologie
v Čechách a na Moravě
1878–1914

Institut pro studium literatury

Ústav germanistiky a studií FF UK, Institut pro studium literatury a Institut für
deutsche und niederländische Philologie FU Berlin / Institut für germanische
Studien der Karls-Universität, Institut für Literaturforschung und Institut für
deutsche und niederländische Philologie FU Berlin / ústředí zveřejněno na univerzitě
a příslušnosti 190. výročí narození a 75. výročí smrti Otokara Fischera,
/denkmalstein zum Symposium zum 175. Geburts- und 75. Todestag Otokar
Fischer/ jež probíhá na Filozofické fakultě UK a Rakouském královském listu
v Praze, in der Philosophischen Fakultät der Karls-Universität Prag und im
Österreichischen Kulturraum Prag.

OTOKAR FISCHER
(1883–1938)

**V ROZHHRANÍCH
IN GRENZGEBIETEN**

20. – 22. 5. 2013

Program a další informace/Programme und sonstige
Informationen: <http://fischer-symposium.mff.cuni.cz>

Fak. filozofická
v kolihátém Sem. II.

NATIONAL

Zimní? letní? běh 1901-2 (Kdo žádá za osvobození od kolejného, poznamenej to svrchu. Vše buďž čitelně psáno!)

Jméno a příjmení	Anna Fischerová		
Místo a země narození, stáří, náboženství, obec domovská	Holešovice "1/2. v Holešovicích, 20 let, uvažová; Holešovice "1/2.		
Jazyk mateřský	český		
Obydlí (každá změna buďž do tří dnů oznámena)	Praha II. Táborská tř. č. 43		
Jméno, stav a obydlí otcovo	Pavel Fischer, učedník,		
Jméno, stav a obydlí poručíkovovo	Dr. Josef Podvinnec, advokát v Holešovicích		
Učiliště, na němž studující v posledním půlletí byl	c. k. česká universita Karlo-Ferdinandova		
Poživá uděleného od	☒	(stipendia, nadace) v sumě	☒ K h
		dne	☒ N.
Čím se studující prokazuje, aby imatrikulován aneb zapsán byl. Z listiny buďž vypsáno datum a číslo	Indexum		
Průkaz ve příčině povinnosti vojenské	☒		

24	27	December 1881	Fischerová	Holešovice	Holešovice	28	Januar 1882	Holešovice	Anna Fischer	/	/	Paul Fischer Pfarrer in Holešovice Holešovice am 27. Feb. 1881 P. Krümmel'sche Druckerei in Markt-Stein ab. 28. Februar 1881
----	----	---------------	------------	------------	------------	----	-------------	------------	--------------	---	---	---

Bernhard Luffner des Marcus Krause in Pradim						Lager Scheffel in Holešovice						Anna Eisner in Holešovice					
des Anna geb. Krause						Pradim 14.						pg. 41					

Milý tatínku!

Dnes dopoledne odjel dědeček s Otakarem do Vídně, kde se asi do pondělí páří. Při loučení byl Otakar náramně rozčilen, ale ještě R. Frick napsal matince listek, který nasvědčoval tomu, že pas nebyl důvěryhodný dobrého namáru. Pocasi je přemna příjemné k cestování, před odjezdem trochu začalo pršet, ale za chvíli se zase vyjasnilo. Ale v Praze je přič asi pořádne horko. Když veera se nám před odjezdem rdalo být velké vedro a rde nám bylo skoro ohladno. Ve vagoně měli jsme společnost, která si se nepatřila mezi, všemo de la oříme, ale přece byla velmi interessantní; na nadrazi nás očekával František a Otakar. Od Oba tde jízdi potom na bicyclu, a skn tečně, Otakar svého mladému učiteli dělá cest. - Veera rde byl také strýček Arnold; de Radovesnic pojedeme, nejspíše v zedeli. - Pobyt rde je krásný, velmi krásný.

všichni jsou tak přáteliví aolidní; jsem se skoro od rana, na palvaře; s červenými karafiaty, kterých je zejména mnoho ve velké palvaře, mohl by se páspití/er. by klub socialistů. -

Ještě se velmi, že brzy uvidím drahou babičku; strýček Arnold aypřaroval, že se, že tde zase lépe dard. - Popsa si, celý den, káže, jí a pije velmi pořadně. Líba Ti ruku, jako

Tvá věřená dcera

Anna.

V Radimě 18 $\frac{23}{4}$ 97.

FISCHEROVÁ Anna			c.
PAMÁTNÍK NÁRODNÍHO PÍSEMNICTVÍ LA - SK - LEO ● PNP ●	Pozůstalost (fond): Fischer Otakar	Uložení: 19/07/14	c.

FISCHEROVÁ Anna

Fischerovi Otokaru/otci/

1 dopis z roku 1897

Prase, 21 února 1897.

Milý svatře!

Především Vám děkuji za poslední
činai. Tak Vám ráno bude Eduard
skládati o měsici květnu státu'
skousku z francouzské řeči a tu, aby
tentokrát již mohl být jist, že
obstojí musel si vřít učitele na
některé předměty. Ubraty s tím spo-
jene' budou obnáseti do 1. května
něco přes 40 rlatých, z čehož 1. břez.
na již bude zapotřebí 14 zl. 1.
dubna a 1. května též tolik. Tu se
obracím na Vás raději byste nám
tento obnos napůjčil, radi Vám jej
splatíme jakmile nám to bude

jin' trohu možná a Eduard si od této
skousky mnoho slibuje, také se po-
ní bude moji vyučování horlivěji
věnovati; neboť teď již se studiem
přiliv' naměstuan. Přičiníme se pak
obo, a doufáme že to tolik vynese,
bychom krom' návobyti, spláceli
pomalu dluhy, které jsme museli
udělat. Prosim Vás, když už jste
tolik pro nás udělal, vyhověte jí
této mé' prosbě; vřelý je to na tak
důležitou věc, a má-li Eduard tento
krát obstát, musí se nechat připra-
vit, aby to zase tak jako loni ne-
dopadlo.

Děkávajíc Vaši odpověď
Křistávain Vaš' sábravai
Anna Fierová

ZE ŽENSKÝCH SNAH

Maturitní zkouška dívek ústní konána byla na c. k. akademickém gymnasiu od 9. do 13. července 1901 za předsednictví pana zemského inspektora E. Kastnera. Z 21 slečen (z těch všecky kromě slečny Emilie Veselé studovaly na gymnasiu spolku »Minervy«), jež v květnu podrobily se zkoušce písemné, přihlásilo se k maturitě ústní 20. Výsledek zkoušky dospělosti, opravňující k návštěvě university jako posluchačka řádná, byl velmi rozmanitý: jedna slečna odstoupila pro náhlou nemoc mezi zkouškou a složí maturitu po prázdninách, druhá tak učiní opravivši si známku z předběžné zkoušky přírodopisné, čtyři slečny podrobí se opravě maturitní; devět obdrželo vysvědčení dospělosti, a sice slečny: Berkovcová Anna, Hozáková Růžena, Koubová Anna, Kynčlová Františka, Lankašová Anna, Slavíková Marie, Šváchová Olga, Votrubová Žofie a Veselá Emilie. Jedna, sl. **Fischerová** Anna, prohlášena za dospělou s vyznamenáním, což jest, pokud víme, první případ na gymnasiu českém v Praze. Statisticky jeví se výsledek letošní maturitní zkoušky žen takto: Dospělá s vyznamenáním 1, dospělých 9, reprobované na rok 4, opravy z jednoho předmětu po prázdninách obdržely 4, úplnou zkoušku po prázdninách složí 2, od zkoušky odstoupila vůbec 1, celkem: 21. Jak zřejmo, bude maturita letošní vlastně ukončena až v září. Jaké obory zvolí nové české abiturientky, oznámíme na počátku universitního roku studijního.

Ženský svět, 20. 7. 1901

ZPRÁVY SPOLKOVÉ A ŠKOLNÍ.

Ženský Klub český uspořádal 3. února výsokce zajímavou přednášku sl. El. kaud. A. Fischerové o Mary Wollstonecraftové, průkopnici ženského hnutí, vystoupivši před více než sto lety. Z krásné studie sl. Fischerovy vyjímáme: M. W. vyrostla v neutešených domácích poměrech; v mládí nepoznala tepla rodinného života; trpěla těžce s matkou svou surovostí a pustým životem otcovým, trpěla i hmotně, protože otec všekroho značně jmenší prohlížel, rodiny nedbaje, která konečně zcela odkázána byla na práci M. W. Tehdy již vznikl v ní nesmířitelný odpor proti stávajícím řádům společenským, jež nutily ženu, aby vydána byla na milost a nemilost muži, jež sledovaly odvislost ženinu ba bezmoc její v manželství nejen přirozenou ale i prospěšnou. Dospívající snaží se tedy vši silou vybojné své duše vymániti se z těchto poměrů, snaží se zajistiti si svobodu projevu i sebeurčení. Postupně jest společníci, vychovatelkou, učitelkou na soukrom, školách — ale vše to jí tisní, nedává jí volnosti. Konečně, když sourozenci jsou započtení, ve 28. roce uchyluje se do Londýna a oddává se literární činnosti. Horlivě překládá i píše, knihami «O výchově dívek» upozornila na sebe. V té době vstupuje též ve vyšší společenské kruhy a v literární střediska, seznamá život jejich — a zase cítí rozpor, který jest mezi jejím vlastním snažením a tradicemi dobré společnosti. Vždyť kaceřovala společnost ta jakékoliv veřejné působení ženy jako výraz nečestnosti! A tu v 6 nedělicích vyřídila její kniha, jež rázem učinila ji slavnou donna i za hranicemi. Jest to bojovná «Obrana práv žen» (vyšla právě u Laichtra.) V ní shrnuje W. požadavky jako: politická práva žen, změnu právního jejich postavení a naohle jiné, jež i duševní hnutí ženské píše ve svůj štít. Kniha vyšla v r. 1792(!) a působila dojmem mohutným, neslychaným. M. W. vložila v ní všechnu hořkost proti stávajícím řádům, nepominula však ani chyb, jež charakteru žen se vztýkají: upřílišný konservatismus, nesamostatnost úsudků, vůlce malou duševní vyspělosti — ale neprohlašuje je za nezmenitelné, nýbrž toliko za výsledek zvráceného výchování a vlivu mužů. Již ona pronáší bolesti ženy dnešní: že muži nechťejí na ženě činné práce při kulturním díle; žádá je za to a dále, aby samy otvírali jí k němu cestu a činili ji přímou jeho účastnicí. Konečně vkládá v dílo své i víru v lepší budoucnost, v obnovu život. — Slečna Fischerová podrobně probrala všechny cenné stránky knihy a vytkla i její nedostatky na př. přílišnou víru v moc rozumu a popírání všeho, co v životě jest poetického, tajemného, citového, nepropracovanost, sednotlivých nadhozených myšlenek atd. Shrnuje dojem o knize této uznává ji zajímavým kulturním i psychologickým dokumentem a zvláště zajímavým a poučným pro dnešní ženu — neboť mnoho jest z díla tohoto do dnes platno. (O. M. W. vyšla biografická stať v Ž. Světě již r. 1897 r. I., č. 19.)

V pátek 17. února konána byla členská schůze, příprava to k valné hromadě dne 12. března. Problány byly stanovy spolkové bod za bodem a podrobeny kritice i navrženy opravy a dodatky. Též kandidátní listina byla přednucem čile debaty. Poslední pátek v únoru věnován byl veliké básničce bratrského národa, Polce Marii Konopnické. Spisovatelka pí. Pavla Maternová, jež krásným životním úkolem vytkla si převést celé dílo Konopnické do češtiny, úvodem k své recitaci z prací K. podala stručný, ale nejvýše vystižený obraz celé její činnosti. Srdce básniččino přirovnala k lyře nejcitlivějších, nejněžnějších strun; z nichž nejvíce zvučí struna soucitu s lidskou bídou, s utrpením, žalem a struna lásky k prostému, životem znavenému polskému chlopu. Konopnická jde mezi prostý lid jako apoštol lidskosti; vše ušlechtilé má v ní

vronci zastankyni — lež a klam jsou jí naprosto cizí. Jest něžná ve svých básních — lících života — ale bichuje satirou pokrytectví a nízkost život její v mnohem podobá se životu naší Němcové. Oběma nebyl radostnou hostinou ani ne radostným úkolem. Obě těžce zápasily, aby opatřily čtenou svou rodinu — ale Konopnická na sklonku svého žití (příštím rokem dovrší své číletí) započtena láskou lidu svého žije klidně v zátíži za Krakovem cele oddána svému literárnímu dílu. Na to přečetla pí. Maternová některé z básní z knihy veršů a několik povídek ze sbírky «Na normanském břehu», ukázky to vesměs výborné. Jak vysvitly rysy výše naznačené na př. v obrázku «Sítarčky»! Taková scéna, v mistrném přednesu pí. Maternové, se nezapomíná! Posluchačstvo bylo zcela zaujato tak, že setrvalo v plném počtu skoro po dvě hodiny a s neutuchajícím zájmem sledující recitaci, nemohlo se ani nasytiti vzácného počítka.

F. Pí.

«O volebním právu žen» promluveno bylo dne 27. m. m. na veřejné členské schůzi Pokrokového klubu v Pardubicích ve velké kavárně «u Střebských». Schůze tato jak bojovým účastenstvím tak animovaným svým průběhem řadí se k nejzdařilejším a nejvýznamnějším schůzím klubu. Zvláštního rázu dodávala jí přítomnost světa dámského (členky «Ludmily»); dan bylo na schůzi skoro plně dvě třetiny. Předseda klubu red. Hajn zahájil schůzi kratším prolovem, ve kterém vital probouzející se zájem o veřejný život mezi českými ženami a ponkazoval, jaký význam národní i politický mělo by toto vstoupení našich žen na veřejné kolbiště a tím způsobené takofka zdvojnásobení sil národních; děkuje spolku «Ludmila», k jehož podnětu dnešní schůze se koná, a udílí slovo sl. E. Batystové, učitelce v Pardubicích. Sl. Batystová klidným, věcným a na nejvyšší přesvědčivým způsobem dokazuje rovnocennost ženy s mužem, odůvodňuje oprávněnost požadavku občanských a politických práv žen a bystře vyvrací námítky a pochybnosti odpůrců. Po řeči sl. Batystové, jež zanechala nejlepší dojem a hluchým potleskem byla odměněna, rozvinula se velice živá debata, kterou zahájil delší řečí pan prof. Roša, vřelý zastávce emancipace a práv žen. Debata, jak se dalo očekávat, rozšířila se záhy na celou ženskou otázku, a tu přirozené brzy bylo znamenati v mužském posluchačstvu dva tábory; oba sice snažně si přály lepšího vzdělání a výchovy žen, emancipaci jejich od všelikých předsudků a nicotných zájmů, které dnes vyplňují úzounky jejich duševní svět, ale rozcházel se v otázce, zdali ženy svými silami stačí na to, aby opustice kruh rodinný pustily se na celé čáře v konkurenci s muži ve všech oborech práce tělesné i duševní. Mluvili tyto dámy a pánové: sl. Kostomlatská, MUDr. Vohryzek, MUDr. Stan. Schulhof, uč. Geissler, prof. dr. Urbánek, prof. Rosa, red. Hajn, F. Kostecký, as. Husák, dr. MUDr. Thein, Sirotek, Joska a Pačovský (za soc. demokracii); závěrečné slovo měla sl. Batystová, která velice šťastně a ničím shrnula výsledek debaty v apologii požadavků moderního ženského hnutí. Po té přečten projev shromážděním jednomyslně přijatý tohoto znění: *«Vyslechuvše výzvy četných řečnic i řečníků vyslovujeme pevně přesvědčení, že udělení volebního práva ženám prospěje těmto i naší společnosti národní, a prohlašujeme, že pro tento oprávněný požadavek budeme se zasazovati.»* Naladavým slovem předsedy red. Hajna byla tato animovaná schůze do konce než tříhodinným trvání skončena. Slyšeli jsme četné dámy, jak nepokrytě projevovaly uspokojení nad průběhem schůze a zároveň přání, aby mohly častěji do podobných debatních večírků choditi. I nás by těšilo, kdybychom na veřejných schůzích viděli též naše ženy a dívky, a doufáme, že tato první, tak zdařilá schůze nebude poslední.

ŽENSKÉ SNAHY A PRÁCE.

Nové doktorky české university. Dne 25. června t. r. přibyla k četnému již sboru našich doktorek filosofie nová družka, slečna Anna Fischerová, professorka dívčího gymnasia Minervina, jakožto první graduovaná doktorka v oboru moderní filologie a literatury. Slečna Anna Fischerová narodila se 27. prosince r. 1881 v Kolíně, kdež strávila i dětství uprostřed rodiny zvláště inteligentní. Na gymnasiu Minervině vystudovala a r. 1900 vykonala na akademickém gymnasiu maturitní zkoušku s vyznamenáním jako první ženská eminentistka při maturitě v Čechách. Již při zkoušce maturitní projevila neobyčejné vlohy filologické; soustavným studiem germanistiky, romanistiky a klassické filologie na universitě v Praze a v Berlíně kultivovala vzácné své nadání jazykovědné a literární; současně s rigorosy vykonala sl. Fischerová s úspěchem také státní zkoušky z germanistiky a klassické filologie. Látku své dissertace doktorské vyvolila nová slečna doktorka z dějin středohornoněmecké literatury. Ode dvou let působí sl. Fischerová na gymnasiu Minervině. Sl. Ph. Dr. Anna Fischerová byla i veřejně a literárně činná; »Ženský kroužek Slavia« počítal ji k nejhorlivějším členům svým, jejích statí o ženském studiu v Čechách jest v studentských publikacích značná řada. Pozornost upoutal též její překlad průkopného díla anglického »Obrana práv žen« od Mary Wollstonecraftové. — Před závěrkou čísla t. l. dochází radostná zpráva, že slečna Anna Lankašová, rodem z Jedliny, demonstratorka pathologicko-bakteriologického ústavu prof. Hlavy, bude dne 4. července t. r. za doktorku mediciny prohlášena. Sl. A. Lankašová byla v studiích gymnasijských kolegyní sl. Fischerové, s níž r. 1900 maturovala. Její významná hodnota odborná při vědeckém ústavě, jenž patří k nejproslulejším na naší universitě, dává o zdatnosti její

ve vědách lékařských svědectví velmi příznivé. »Ženský Svět« blahopřeje srdečně oběma novým doktorkám, na něž české ženy mohou býti právem hrdy.

Ženský svět, 5. 7. 1907, s. 4

Studentky české university. Při slavnostní installaci nového rektora dvor. rady prof. Dr. Jaroslava Golla podal odstupující rektor prof. Dr. Jaroslav Hlava, jako obvykle, přehled dat universitních za rok studijní 1906—1907. Při výpočtu posluchačů jednotlivých fakult udal takto počet žen na české universitě Karlo-Ferdinandově studujících: V zimním semestru 1906—1907 bylo na právnické fakultě 20 hospitantek, na lékařské fakultě 8 řádných posluchaček, na filosofické fakultě 28 řádných, 100 mimořádných posluchaček a 105 hospitantek. V letním semestru bylo na právnické fakultě 18 hospitantek, na lékařské 8 řádných posluchaček, na filosofické 29 řádných, 81 mimořádných posluchaček a 35 hospitantek. Promoci ženských vykonáno 5, na lékařské fakultě 1 (Dr. Lankašová), na filosofické 4 (Dr. Slavíková, Berkovcová, Hásková, Fischerová).

Ženský svět, 5. 12. 1907

Name bei Frauen auch Mädchename: *Fischer geb. Krása* Vorname: *Hermina* A.A. No. *909*

Geboren am *24. 8. 1859* in *Radim Kolin* Bez. *Kolin*

Stand *Fr. lve* Beruf im Haushalt *konfessioneller* Rellig. *Katholik* Geschl. *F.*

Staatszugehörigkt. *Protektorat* Heimatsgemeinde *Prag*

Letzter Wohnort / Adresse / *Prag, Fischmarkt 11*

Wohnhaft in Theresienstadt Gebäude No *2319-B* Zimmer No *11*

Name des Vaters *Markus Krása* Beruf *Landwirt* Letzt. Wohnort *Prag, Fischmarkt*

Name der Mutter *Anna Krása geb. Imman* *Prizal*

Starbetag *22. 7. 1949* Sterbestunde *4h 10* Sterbeort *Theresienstadt*

Genaue Ortsbezeichnung / Gebäude, Zimmer / *2319 Zentralpraktikumstube*

Name	Trp. Nr bezw. Wohnort	Wohnadresse bei Gatten u. K. Nr.	Geb. Dt.
<i>Dr. Anna Fischer</i>	<i>AA 918</i>	<i>2304 IV</i>	<i>27/12/1882</i>
<i>Frau Irene Bloch</i>	<i>AA 5</i>	<i>Lennorbarum</i>	<i>1888</i>
<i>Ing. Kamberg</i>			

Tag der letzt. Schliessung *21. 7. 1949* Ort der letzt. Schliessung *Prag* Zahl d. Kinder aus letzt. Ehe *2*

Art des Personalausweises *Personalausweis* No. *10375* Ausgestellt von *Prag*

Behandelnder Arzt *Dr. Max Fischer*

Krankheit / in Blockschrift / *PNEUMONIA*

Todesursache / in Blockschrift / *ADYNAMIA CORDIS*

Totenbeschau führte durch *Dr. ERWIN BASS* Tag u. Stunde der Totenbeschau *22. 7. 1949*

Ort der Beisetzung Tag u. Stunde der Beisetzung *22. 7. 1949*

Theresienstadt, am *22. 7. 1949*

Der Totenbeschauer: *Erwin Bass* Der Amtsarzt: *Max Fischer* Der Chofararzt: *Max Fischer*

Zemský úřad v Praze výnosem ze dne 17. VII 1940 čj. 6785 odd. 9 ai 1940 žádá o vřetření majetkových a rodinných poměrů *Herminy Fischerové* matky zemřelého *Matky zemřelého* vřetvře po unoversitním profesorovi Otokara Fischera narozené 27. 8. 1859 v Radimí okres Kouřim, do Prahy přisl., bytem Praha XII Vilímovská 2.

POČTA V PRAZE
POLICEJNÍ ŘEDITELSTVÍ V PRAZE
SEPT 1940

Výpravno : na rub pův. spisu:

Zemský úřad
Praha.

K čís. : 6785, odd. 9. ze dne 17. VII. 1940
Věc : Fischerová Hermina, matka unversitního profesora-dar z milosti Přílohy: 3

Hermina Fischerová roz. Krásová, bytem v Praze XII Vilímovská č. 2, vdova po obchodníkovi, jest židovského původu, nemajetná, pro stáří práce neschopná, bez jakéhokoliv příjmu. Žije ve společné domácnosti s vlastní dcerou Dr Annou Fischerovou, profesorkou pro nervové choroby předčasně pensionovanou s pensí 580 K měs. Tato jest též pro uvedenou chorobu práce neschopná. Obě ženy žijí ve skrovných poměrech z této pense bývalé manželčiny M. Balcarové, nemajetné, matky dvou dětí. Jelikož *nej* žadatelka žije skutečně v neutěšených hospodářských poměrech, žádného majetku nemá ani majetných příbuzných, možno její žádost doporučiti příznivému vyřizení.

accl. : 3 příl.
Kom. VII 6. 8. 1940 Dr. G.

Wpatek: *1100000*
Code: *132*
Výpravni: *132*
VYPRAVENO
2. VII. 1940

Koncept edice

- předmluva
- dopisy (* chronologicky)
- publikované texty (* chronologicky)
- nepublikované texty (* rkp. z f. Anna Ziegloserová)
- ediční komentář (* zásady pro úpravu textů)
- jmenný rejstřík

Anna Fischerová -> Anna Ziegloserová, Praha, 31. 2. 1918, rkp., LA PNP, f. Anna Ziegloserová*

V Praze 31. II. 1918

Vážená paní redaktorko,
odevzdávám Vám přednášku „Literární motivy a feminism“, kterou jsem měla v Ženském klubu.¹⁾ Promiňte, že tak pozdě, – chtěla jsem ještě různé věci doplnit, ale nedostala jsem knihy. Račte se mnou sdělit, kdy asi článek vyjde.²⁾

S pozdravem

A. Fischerová.

*) V témže fondu lze najít také soubor rukopisů Anny Fischerové. • 1) [doplnit...](#) • 2) Anna Fischerová: Literární motivy a feminism. *Ženský obzor* 16, 1918, č. 7, [červenec], s. 199–202, č. 8, s. 230–234.

Četba/přepis na příště:

A

A. F.: **K psychologii studentky**, Studentské směry 4, 1902, č. 4/5, s. 109–113 [S1]

Fišerova, Anna: Touha. Ženský obzor 3, 1902, č. 2, březen, s. 20 (črta). [P1] Sabina Ali

Fišerova, Anna: Symbol – –? + Bez ledových pout. Ženský obzor 3, 1902, č. 3, duben, s. 22 (črty). [P2 + P3] Kristýna Dvořáčková + Gabriela Chomyková

Fišerova, Anna: **Pohádka života**. Ženský obzor 3, 1902, č. 5, červen, s. 69 (črta). [P4] Babeta Jílková

Fišerova, Anna: Návrat. Ženský obzor 3, 1902, č. 6, srpen, s. 87–88 (črta). [P5] Denisa Kochová

Fischerová, Anna: Prometheus. Ženský obzor 3, 1902, č. 8, říjen, s. 134–135 (črta). [P6 + P7] Michaela Kvasnicová + Marie Marešová

Fischerova, Anna: Pohádka. Ženský obzor 3, 1902, č. 9, listopad, s. 147–148 (črta). [P8] Elizabeth Wagebaertová + Kateřina Zajíčková

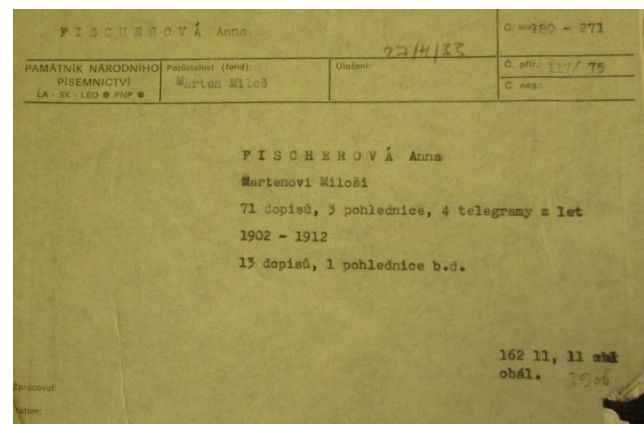

B

dopisy Martenovi, první várka:

- (1) 9. 7. 1902 Sabina Ali
- (2) 14. 7. 1902 Kristýna Dvořáčková
- (3) 22. 7. 1902 Gabriela Chomyková
- (4) 2. 8. 1902 Babeta Jílková
- (5) 12. 8. 1902 Denisa Kochová
- (6) 26. 8. 1902 Michaela Kvasnicová
- (7) 5. 9. 1902 Marie Marešová
- (8) 18. 9. 1902 Elizabeth Wagebaertová
- (9) 25. 9. 1902 Kateřina Zajíčková
- (10) 29. 10. 1902

Srov. příklad na předchozí stránce

STUDENTSKÉ SMĚRY

VYCHÁZÍ DESETKRÁTE ZA ROK.
REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE 256-11.
ROČNÍK IV. — ČÍSLO 4. a 5.

OBSAH:

M. P.: O vývoji moderních literatur. (Dokončení.) — Em. Chalupný: Diskuse o našem poměru k politice, realismu a náboženství. — A. F.: K psychologii studentky. — J. Herda: Slavie. — F. A. Lange: Boj o privilegované postavení. (Dokončení.) — OBZOR *Literatura.* — M: Přehled. — Svobodová: Milenky (cd); dr. J. Tille, Filosofie literatury u Taina a předchůdců; Ribot: Psychologie pozornosti; Almanach Slavie. — *Umění.* cd: Výstava Rodinova. — Jan Branberger: Opera v Nár. Divadle. *Sjezd českých profesorů.* — *Vysoké školy:* Ze statistiky vysokých škol. — Sběrka nařízení pro českou universitu. — Akademické volby. — *Život studentský.* — Slavie (valná hromada, chystaná práce). — Unie. — Studentská oslava Husova a Unie. — Spojení čtáren. — Boj o titul. — Sjezd v Táboře. — *Ze slovanských vysokých škol.* — Václav Dresler: Několik poznámek o krakovském universitním životě. — Sjezd ukrajinské mládeže. *Poznámky.* — Samostatnost.

Prohlášen za časopis 2 K, po vydání a ušlalo (jako v administraci) 2 K. Jednotlivá čísla po 45 k., po vydání a ušlalo (v administraci) po 45 k.

Zavazadla veškerých druhů a přesídlení

přijímá a jeně dopravuje

M. C. Fastra nást. EM. SCHÁNĚL,
zasílatel v Praze

Hlavní závod v Praze II., Vodňáckova ul.
Přílíky

Vinohrady, Tábořská ulice, nároží Komenského nám.;
Malá Strana, Karmelitánská ulice, naproti Hotelu Garni.

OBSAH:

M. P.: O vývoji moderních literatur. (Dokončení.) — Em. Chalupný: Diskuse o našem poměru k politice, realismu a náboženství. — A. F.: K psychologii studentky. — J. Herda: Slavie. — F. A. Lange: Boj o privilegované postavení. (Dokončení.) — OBZOR *Literatura.* — M: Přehled. — Svobodová: Milenky (cd); dr. J. Tille, Filosofie literatury u Taina a předchůdců; Ribot: Psychologie pozornosti; Almanach Slavie. — *Umění.* cd: Výstava Rodinova. — Jan Branberger: Opera v Nár. Divadle. *Sjezd českých profesorů.* — *Vysoké školy:* Ze statistiky vysokých škol. — Sběrka nařízení pro českou universitu. — Akademické volby. — *Život studentský.* — Slavie (valná hromada, chystaná práce). — Unie. — Studentská oslava Husova a Unie. — Spojení čtáren. — Boj o titul. — Sjezd v Táboře. — *Ze slovanských vysokých škol.* — Václav Dresler: Několik poznámek o krakovském universitním životě. — Sjezd ukrajinské mládeže. *Poznámky.* — Samostatnost.

K PSYCHOLOGII STUDENTKY.

Především:

Ještě vůbec možno mluvit o nějaké psychologii studentky, stanoviti zde jakýsi typ?

Předpokládá to určité vlastnosti, větší menší měrou charakterisující ty ženy, které si zvolily vědecké povolání, vedle závažných individuálních růzností, rysy společné, typické, vryté v duši vlivem zaměstnání, jež (u nás alespoň a za daných nyní poměrů) jim dodává ráz jaksi exotický v poměru k ostatním ženám.

O studentech se v této formulaci nemluvíva kolektivně, — ale v jiných otázkách se obrází, na venek promítnuto, toto vědomí studentské: je to (v nejširším smyslu) problém poměru individua intelektuelně se rozvíjejícího k společnosti, tedy potom speciálněji, otázka poměru studenta k politice, jeho postavení vůči pracujícím třídám, vůči jiným zástupcům intelligence a pod. Všecky tyto problémy existují pro studentku také, vymáhají jejích úvah snad u větší ještě míře, protože si přece musí byti vědoma, že žena, vstupující do veřejného života, komplikuje stav věcí, vlastně posouvá jeho těžiště. A přece vztah ten není — aspoň v určitém stadiu — tak docela přímý. Je třeba dříve v sobě něco rozřešiti, uceliti, ujasnit si svůj základ i postup vlastního vývoje, — amalgamovat vědomí studentky s ostatními duševními prvky. To neznámá klid a ustání v duševních zápasech, ne, jen přijetí něčeho,

co původně bylo cizí vědomí, ve fond myšlenek, splynutí, proniknutí a organické spojení s vrstvami vůle a citu.

Dá se načrtnout vliv tohoto faktu na utváření se duše ne v jediném stadiu, nýbrž v tom ustavičném jejím přelévání v nové formy, kterým právě je její evoluce? Pokud vím, v literatuře není dosud pokusu takové analýsy, pokud vůbec v literatuře studentka je pojímána vážně, a ne jako karikatura nebo odstrašující příklad. Nejvíce, zdálo by se, padají sem na váhu *Upomínky z dětství* Kowalevské, ale autorka je zjev příliš výjimečný a přes to všechno stále ještě psychologicky záhadný, dále, citový moment je hlavně akcentován v její knize, a pak, působilo-li na ni prostředí a duch doby, tedy to byly právě vlivy, které u nás dány nejsou. Vůbec, ruská studentka má velmi málo podobnosti se studentkou v zemích západních; působí zde rozdíl kulturních sfér, rozdíl v postavení studentstva a rozdíl v způsobu, jímž samo pojímá své poslání. Altruistický vzrůst, odbojnost a obětivná horlivost přenáší se na studující ženy, jdou v řadách vzrušené mládeže, jsouc spíše svým počtem činiteli na poli politickém a sociálním než svou osobní valencí v oboru vědy. Ale u nás ženské studium nemá této příchuti citové romantiky. Totiž pro ty, jímž je studium povoláním, které jdou touze dlouhou přípravnou drahou jako studenti. V mýšlení o nich — zase: pokud možno je pojímají vážně — je hodně romantiky, či spíše psychologických nesprávností. Opomíjí se vývoj, *vztah studentky k prostředí*, onen svrchu zmíněný fakt postupné amalgamace. Myslím, tento je v základních svých rysech společný studentkám, — a momenty, které snad brání, rovněž. Činím jej proto základem tohoto typologického pokusu.

Ženské studium nezapustilo dosud hlubokých kořenů ve společnosti, je zjevem stále ještě cizím, je experimentem, problémem, průkopnickou prací, novotou zaváženou v ustálený řád a tok. Fakt ten se musí přece obrážeti v duších těch, na nichž spočívá a v nichž se děje řešení, v nichž kříží se všechny názory platné, pozitivní, většinou uznávané — a nové, neurčité, nevyhrážené, tak cizí všemu přijatému a zděděnému v nich, negující tradice, v nichž de facto vyrůstají, byť je v teorii dávno popřely a odvrhly; vždyť celá atmosféra jich prostředí jest jimi prosvícena a v ně přenesena. Jich studium, jich úspěchy v něm mají význam zvláště zhuštěný a praegnantní, mají význam argumentu, v očích jiných, a po drahou dobu i v očích jich samých. Třeba dokázat oprávněnost této nové existenční formy, která odvádí od bezprostředního plnění povinností k společnosti a k životu vůbec a teprve po dlouhé době se k nim zase vrací, po době, v níž individuuum mělo volnost, žítí 'samo sobě, rozvoji svého intelektu. Dlouhé jest to stadium přípravy, zvláště objektivnímu pozorovateli se tak jeví, (a takový nesúčastněný kritizující pozorovatel se snad v každém

občas ozve) v jinější síle snad u ženy, u níž není jeho energie se-labována poukazem na zvyk a nutnost. Dívčí vzdělání přece mělo a má většinou jiné cíle. Buď připravuje přímo k nějakému povolání v praktickém životě, které má větší menší důležitost sociální a různě kvalifikovaný vědecký podklad, nebo jest vedeno snahou po celku, pokud možno úplném, jakési encyklopedii, synthesi, v níž vše se pojí v harmonii t. zv. všeobecného vzdělání. Není v tom vědeckosti a také ne vztahu k speciálnímu studiu. Pod žádnou z těchto kategorií, které připouštějí ovšem mnoho variací, nedá se zařadit studium na gymnasiu a pak na vysokých školách, již svým trváním ne, nemluvě o ostatních specifických rozdílech. Jest to cosi, co se vymyká všem dosavadním normám, platným pro dívky. A co dává právo popírati tyto přijaté normy? Nadání, intelekt. Tento přejímá vůdčí roli v životě, tedy také zodpovědnost. V duši samé se naň obracejí otázky, zkoumajíce jej, snad přísněji než všichni examinační vnějšího světa. Má skutečně sílu, dáti životu nový cenný obsah a vymáhati svůj kult, soustřediti na sebe především zájem a práci? Musí teprve svou schopnost dokázati, je-li skutečně dosti pevným základem, na němž budujeme své životní plány.

Názor, uznávající oprávněnost ženského studia jen ve výjimečných případech valně rozšířený, jest přece také silně vražen v duši studentky, vede k analýsám, zkouškám před vnitřním forem, dokud se tam neozve vítězný silný hlas, vlastního já, který chce vývoj intelektu ve směru a na předmětech jemu přiměřených, který až v druhé řadě běže v úvahu požadavky vnější. Teprve po tomto splynutí vůle a rozumu, když ve vlastní bytosti přestala analýsa tohoto, teprve pak možno mluviti o zdatné práci a radosti z ní.

Myslím, že podobné záchvaty ničivé nespokojenosti nejsou snad něčím výhradně ženským, — ale tak vehementní a osudné přece snad nebývají. Není jinde tolik váhy položeno na zkoumání intelektu, — není tolik pochybností a zničujících, vědecky podepřených rozsudků vysloveno jako o duševních schopnostech ženy. Když tedy vlastní zkušenost zdá se přisvědčovati vnějším hlasům, není pak jedině důsledným odejiti z nezvyklé dráhy, v níž jsme zabořily? Nestavěti dále, když základ se vklá? A nechťiti něco, co je mimo nás? To tedy rozumím osudností oněch konfliktů, že vztah k činu je zde dán při pochybnostech.

Netřeba snad podotýkati, že tyto boje a rozřešení jich nejsou historií fase jedině, jen intenzita jich bývá různá, a konečně zůstává ve vědomí jen matný ozvuk jejich vedle synthetické snahy po rozvoji schopností.

Je ještě jiný závažný moment, který vyvolává otázky: Být či nebýt — studentkou. Je to uvědomování si faktu, že srůstáme

s kulturou, s její určitými komplikovanými formami, v nichž jedině studium může být zakotveno, v nichž jedině vlastně dochází ocenění. Neboť primitivní člověk hodnotí jinak — utilitaristické stanovisko — myslím, tu převládá. A původně také poměr ženy intelektuálně se rozvíjející ke kultuře je takový, jako u většiny těch, kdož v díle této nemají přímého podílu, nebo si nejsou vědomi své souvislosti s ní a neznají srůst a vklínění její části: tedy jsou vůči ní buď indiferentní nebo odmítavé, nebo kritisují, jako kritujeme dílo, v němž nemáme účast, vidíme jevy, ne však jich vztahy, nevidíme nutnosti a podmíněnosti celku vzhledem k částem a také ne těchto mezi sebou. Odtud časté mocné protesty nitra, touhy po reformách, byť násilných, zlomením vývoje, návratem. Tento hlas je silen ještě neuspokojeností rozumu, který si od gymnasiálního vzdělání mnohem více sliboval a vidí nutnost, utkat se k pramenům vědění mimo školu, aby poněkud jen porozuměl otázkám, jež víří moderní dobou. U studentů, tam je nutnost připravovat se pro povolání, třeba akcepovat dané formy, nějaký modus vivendi nalézt, a jiná zřídla vědění. Ale kde se má zasít símě staré kultury na půdu ještě nevzdělanou, tam jsou boje těžší a úvahy trapnější. Vše se bezprostředně pocituje, není oslabující tradice. — V tomto bodě třeba tedy také důkladného ujasnění a uvážení, odměření prostředkův a cíle, aby další postup nebyl alterován. S rostoucím vědomím, že osobnost naše zapouští kořeny v půdě civilisované společnosti, vzrůstá vědomí k zodpovědnosti za kulturu, za její nejsložitější formy, které předpokládají celou širokou basi hmotné práce a jednoduchých útvarů.

Tedy pozitivní psychické výsledky vyličených zde processů by bylo právě vědomí souvislosti s kulturou a dříve zmíněné osvobození intelektu z pout šablonovitěho nazírání k vlastní zálibě, z toho pak vyplývající volba odborného studia.

Další by bylo: prodloužení mládí, pevné, střizlivé uvážení životních plánů a eliminace vši víry «v zázraky» — pokud by zde rušivě zasahala.

Není to snad řečeno nejasně. Kontinuita studia nutí navazovat pouta mezi dny, — cíl, který je v budoucnosti nutí budovat mosty mezi dneškem a dalekými zítřky, je zde pevná souvislost, — ovšem že omezená v hranicích všech lidských výpočtů. A ta budoucnost se jeví v příliš jasném světle, než aby bylo možno uvěřit, že v ní se vyskytne nějaký div, který zvrátí vše dosavadní a vyplní nějaké dávné sny. Teba mít na mysli logiku osobního vývoje, — svůj osud si tvoříme samy, sebe vyvinující v bytost činnou a chtící, která jedná v shodě se svou vlastní podstatou. To zvláštní úponkovité, břečfanovité všech plánů, tu romantiku očekávání, to nutno odložit, — křivku napjat v přímku. Nedovedu v stručnosti jinak než obrazně vyjádřit ten veliký přerod.

Intelektuální zájmy nejsou však pouze pojtkem vlastních dní. Splétají se v hustou tkáň, jež nás spojuje s celým zástupem duševně pracujících. Naš obzor se šíří a obsah života se stupňuje bohatstvím odkrývaných vztahů. Metamorfose podroben je i názor na nositele kultury, na muže. Dovedeme ocenit jeho práci, sklánět se před superioritou velikých duchů, — rozeznáváme stupně, odlišnosti kvantitativní, individuální znaky. Posudky nabývají objektivitu, — to neznamená umrtvení nebo zchabnutí citu, ne jen vymezení jeho sféry, — a také ne zchabnutí údivu, — tento sám stává se produševnějším a cennějším, protože není pak spontánní a laciný.

Další vlivy jsou pak dány působením odborného studia, vztahem tohoto k životu, jeho předmětem a metodami. Působí hlavně na vliv určitých vloh, ale fakt, že se připravujeme k určitému povolání, determinuje i naše názory, částečně i celkové pojmání života. Jsou v tom velmi silné prvky diferenciace i povahové. Prvky, silně pomísené, vzájemně se tlumící, se osamostatňují a krystalisují v charakteristika. Ideové konflikty nejsou pak již ničím neženským. Ovšem při ustalování se charakteru mají mnohem rozhodnější vliv jiné momenty — zde neuvedené — protože jsou dány individuálními rozdíly, a to již se vymyká z rámce tohoto pojednání.

V silně objektivním zaujetí ženy vidím i jakýsi začátek nového přátelství mezi ženami, začátek solidarity, vůbec změněného názoru ženy na ženu. Myslím, že většina ženských přátelství proto nemívá trvání, protože jsou příliš intimní, příliš citová, bez věcných pojítek. Ale to jen tak zběžně uvádím, — zjev je komplikovanější.

O ženách se mluvívá in genere, — mají ty a ty schopnosti, ty a ty vlastnosti, — a spousta různých údajů vás poplete a unaví. Nebyla dána možnost diferenciace — teď se naskytá — nejen ve studiu, ale zde je zvlášť markantní.

Nešlo mi v této črtě o to, podat celistvý obraz osobní emancipace — nýbrž právě jen z něho vyjmouti prvky, které se mi zdají typickými. Myslím aspoň, že jsem nehřešila, na některých místech kladouc plural místo singularu, třetí osobu místo první. Určitý sled vývojový jsem chtěla zachytit, abych vnesla trochu světla v neujasněná mínění a podala, byť jen v malém úseku, kapitolu z rozvíjející se historie moderní ženy.

A. F.

ŽENSKÝ OBZOR.

ŽENSKÝ OBZOR

5. číslo.

96. strana

pracoval stáletím, v kterých vládl a myslel. Žena postupně za ním neschůdnou cestou jeho vývoje oceňuje se zároveň s ním na vrcholu jeho vnitřní kultury a dosaženého cíle. Totiž žena, která zároveň s ním předešla věky, aby žasla nové ideje.

Já!

Hle, moderní muž jest u cíle. Dálo jiti nemůže, jen duše je volna přijímatí do sebe božství vznikající z prázdna.

Svou knihu psala jsem za tichých dnů v odloučeném pokoji. Neurčitým hukotem dolehal ke mně úporný let znavených křídel zadychaného lidstva v civilizačním boji. Zdálo se mně, že vznesla jsem se nad ten vír a nad ten šum. Pokládala jsem jej za přehřátý a jen v sametonosné hlubinné oddechující.

Byla jsem také sama se svou duší, která zdála se rodití se znova z dechu samého boba, jako to bylo na prvopočátku. Letěla jsem prázdne a chtěla neviditelné atomy, z kterých povstal život. A náhle ten život počal znova kolem mne růsti. Atomy se množily proti mé vůli, která vymkla se myšlence na nesmrtnost lámy.

Rostla ve mně žena!

Žena, která prošla věky, aby poznala důležitosti a určení svého života. Ve mně byla láska a slzy.

Má kniha jest knihou sebepoznání a mateřství. Cítím, že nu/no pro ženu razí si nové, samostatné cesty, které by nevedly ji k vrcholu individualismu, neboť o ten rozbila by se její duše a s ní zaniklo by lidstvo.

Sylvia Cursonova

Soňa Kovalevská.

Přes to, že t. zv. otázka ženská pozdvihla hnutí již před osmým stoletím, skutečně moderní žena objevuje se dosud jen pofidku. A je vsnkutu velice důležitým to, že právě tyto ojedinelé moderní ženy nesrovnávají se naprosto s takovou povrchní emancipací, jaká zřídle u nás se provádí: ať je to Helena Key-ova, Lou Andra Salome, Laura Marholmova, Duse atd. — ty všechny ukazují jasné cesty, po které půjde nová žena — žena, vyvíjející se samostatně, jako svět svůj a pro sebe ze své podstaty čistě ženské tisky i psychicky. Společ-

nost je strom dvojkvětý" psal charakteristicky úvodník „Ženského Obzoru" — každý z těch květů musí být svůj, neboť vývoj jest jen harmonií dvou klidně vedle sebe vzrostlých světů ve svých životních podmínkách od sebe typicky odlišných.

Krásným příkladem ženy nejvyšší vzdání a přece srdce věčně neuspokojeného, vzorem ženy svou učeností v celém světě vzdělaném triumfující a přece ženy chudé na své vlastní štěstí jest — Soňa Kovalevská.

Když bylo Soně asi 17 let, dlela s matkou a otcem, ruským generálem Krukovským, v Petrohradě. V ten čas zaujalo inteligentní mládež ruskou zvláštní hnutí, které směřovalo hlavně k duševnímu povznesení Národa ruského. Mládež snažila se co nejlepě se vzdělati, jmenovitě pak dívky chápaly se zvláštních prostředků, aby dosáhly studium na cizích univerzitách co nejlepšího vzdělání a zdokonalení duševního, aby pak s planoucí pochoutí osvěty rozžehly po své vlasti lepší život — bez násilí, bez chudoby, nespravedlnosti a utlačování. — Dívky totiž, aby vymohly si svobodu na nedělech, uzavíraly sňatky s mladými muži, po většině studenty, kterážto manželství byla vlastně jen předstírána, neboť mladí lidé po sňatku šli obyčejně každý svou cestou za vzděláním nebo povoláním, stykajíce se mezi sebou pouze v poměru dobrých přátel. Soňa podobným způsobem vymohla si na otcí svolení a odebrala se se svým mužem Kovalevským, studentem to, do Heidelbergu, odtud pak do Berlína studovat matematiku. A již roku 1874 vidíme Soňu Kovalevskou v Göttingách doktorkou.

Soňa měla sestru Afutku. Ta zamílovala se v Paříži do mladého naděnce, který později stál v čele pouličních bojů komuny, jichž i Afutka čile se účastnila. Soňa s Kovalevským vydala se v té době do Paříže. A tato mladá, citem překypující studentka octla se pojednou v bouři oheň pařížských, mezi křesajícímí hrdiny v odlašujícím nachotu bomb, ale hleděla pry na to jen s vnitřní radostí, že mohla být tohoto dramatu účastna. Leč po pokolení komuny byl milenec Afutky uvězněn a starý generál sám přijel na přímluvu Soňy do Paříže a usiloval o vysvobození svého budoucího zetě. Vše se však špatně dařilo, avšak generál se jako náhodou od Thiersa dozvěděl, že uvěznění mezi muži byl i milenec

5. číslo.

ŽENSKÝ OBZOR

67. strana.

Afutčin, budou následujícího dne provedeni do jiného vězení, do něhož vede cesta kolem vystavní budovy, kde obyčejně bývá mnoho lidí shromážděno. Toho dne očekávala Soňa lidi zmíněné budovy právě vězňů a jakmile se přiblížil, proklouzla nepozorovaně vojáky k uvězněnému ženichu své sestry a vezmouc jej pod paži, zmizela s ním ve výstavní budově, odkud šťastně dostali se na ulici.

Z Paříže potom odebrali se všichni na Rus. Afutka se provdala, a také Soňa s Kovalevským sblížila se důvěrněji, jmenovitě když poměr jejich pozemků byl doruskou. Lásku však Soňa ku Kovalevskému necítila. Milována chtěla býtí cele svým mužem, jen ona sama, pro nic jiného neměl mít zření, než pro ni a její lásku. Kovalevský seznámil se v této době s nějakým finančním dobrodruhem, který nejen ve svůj prospěch dovedl využití jméni Kovalevského, ale i o Soninu vřelou účast duševní jej připravil. Soňa zprvu se rozhodla pro opravdové spojení se svým manželem a vynakládala vše na to, aby je upevnila a prohloubila. Bylo v její povaze věnovati se s vášnivou silou tomu, co bylo při té které příležitosti pro život nejdůležitější. Vždy čínila veliký rozdíl mezi tím, co bylo důležité a co ne, a to bylo jedním z velkých rysů jejího charakteru a tak vysoko stavělo nad jiné ženy. Ne nikdy nezanedbala toho, co se jí zdálo věcí hlavní, pro něco vedlejšího, a že se nikdy nepokoušela o malíčosti. Polovičovití nemohla snést v žádném oboru citů, vše dovedla obětovati, aby dosáhla celosti a hloubky. Z té přičiny snažila se Soňa, aby Kovalevského vyprostila z vlivu onoho sněhoého dobrodruha, zasazovala se o to vši silou, aby vrátila svého muže vědět a klidů svému i jeho — leč marně. Kovalevský zamotával se čím dále tím více v síťech vypočítavého dobrodruha — až padl. Finanční pobromu nepožil. Soňa, mezitím již od muže vzdálená, byla zprávu o skonu Kovalevského ohromena. Ležela dlouho v nervové horoče, z níž povstala zničena, s pocitem něčeho nenapravitelného, co přeškrtilo její život. Vyčítka, že opustila svého muže v rozhodné, snad nejtěžší chvíli, vryla do její vřelé hluboký odstín smutku.

Roku 1883 stala se Soňa Kovalevská profesorkou matematiky ve švédském Stockholmu, odkud později často podnikala delší cesty do Paříže, Berlína a jinam, by unikla tisnivým pocitem osamlosti, kterou její ženská duše dvojnásob pečovala.

Ve Stockholmu uzavřela Soňa Kovalevská pevně a vroucí přátelství s A. Ch. Lefflerovou, jež stála v čele švédského hnutí ženského, s níž jasně a pokusila se o dramatické dvoudílné dílo „Boj o štěstí", které v prvním dílu řešilo osud lidí, „jak to bylo" a v druhé části ukazovalo ideálně, „jak to mohlo býtí". Mimo to napsala Soňa Kovalevská „Upomínky z dětství", novelu „Věra Voronova" či „Nihilistka" a nedokončený román „Vae victis".

V poměru lásky mezi mužem a ženou viděla Soňa Kovalevská ideálně společnou práci, kterážto idea měla základ ve vnitřní její potřebě duševního spojení s jiným člověkem, a v tom, že duševní osamocenenost byla pro ni skutečnou mukou. Nedovedla téměř pracovat, aby neměla v nejbližším svém okolí někoho, kdo by žil v téže myšlence a štěstí jako ona.

Za jednu matematickou práci dostalo se jí v Paříži Bordinské ceny a slavnostní tento akt za přítomnosti nejstávnějších učenců byl nejštěstnějším úspěchem, jakého kdy žena dosáhla, v celých dějinných případy jedny. Ženské hnutí tímto významným Soňy Kovalevské v nejvyšším oboru vědeckém získalo nejdosažitelnější vavřín vítězství. Kovalevská však také vědě se obětovávala. Zvláště když připravovala se k práci, kterou získala právě pařížskou cenu, nebylo nic jiného na světě, proč bylo hodno žiti, než věda. Vše jiné, osobní štěstí, láska, horování pro přírodu, snění o lepším životě, bylo jen noutsens. Hledání vědeckých pravd samo o sobě cílem života, jak jen si možno mysleti nejkrásnějším a výměna myšlenek s lidmi jí duševně rovnými, beze stopy nějakého osobního spojení, tím nejvznešenějším, co jen může býtí. Radost z tvoření vznášela se nad ní a ona měla opět jednu ze svých skvělých period, kdy byla krásná, geniální, sršící životem a nápady.

Leč to vše bylo heslem její práce. Jako ženu práce sama o sobě, věda jí neuspokojovala, neboť toužila po někom, kdo by jí vyšel jaksi na půl cesty vstříc s pochopením a soucítěním. Zvláště na jaře vycitovala ženská přirozenost Sonina neobyčejně jemně tajupinou přípravu proubozející se přírody k mateřství, k vydání květů a úrody lidstvu, a v těch chvílích zastávala se Soňa horlivě zásady, že práce sama o sobě nemá cenu, že neunže ani poskytnouti radostí, ani vésti lidstvo k pokroku, že je bláznovstvím promarniti svá mladá léta a práci

nešťastím speciálně pro ženu, je-li vědecky nadána a tím zvržena ve sféry, které jí nikdy nedovolenou učiní šťastnou.

Jak si představovala život budoucí společnosti, ukazuje zločinně ve zmláceném dramatickém díle „Boj o štěstí“, kde vkládá věci do úst své vlastní přesvědčení: považ. jak jinak by bylo, kdyby se nám všem bylo dostalo stejného vychování, kdybychom měli stejné občanství — kdybychom byli všichni jako jeden velký kruh soudruhů — a tak blouznívá Soňa dále, jak šťastní bychom museli být, kdo bychom a sestersky za jednu duši a jedno tělo, kde by jeden z nás nepotřil druhý, kde by dobro jednoho bylo dobrem všech a rovněž tak bol jednotlivce bolem všech lidí.

Přísna věda na jedné nekonečné touze ženy býti milována na druhé straně — tvořily dualismus její povahy, která zmlácela bolem v jejím srdci. Kolísala stále mezi potřebou oddati se někomu a rovněž důležitou jí potřebou býti svou samostatnou paní. A rozhodnout se pro jedno či pro druhé Soňa nemohla. Sama cítila se přes všechny své vědecké úspěchy v boj o štěstí poraženou a její sympatie šla vždy s těmi, kteří podlehli, nikdy s vítězi. Hluboký soucit významněl její duši, leč soucit, jenž zoufal a hokeřoval zároveň s nešťastnými.

A neuznávala, že by jí někdo měl upřímně rád. Věčně se tázala: „Proč, proč mne nemůže nikdo milovati?“ Vždyť mohla býti někomu více než skoro každá jiná žena, proč se jen tedy všem nejnepatrnějším ženám dostane lásky, máš nikoliv? A tu potlačovala v sobě všechno, co na ní bylo učného, a jako prostá, toužící žena v kruhu svých přátel přiznávala, jak nespokojena je s celým svým životem, svou veškerou slávou a jak by ráda tuto vyměnila i se vši svou inteligencí za los nejobyčejnější ženy, která sice má kolem sebe jen malý kroužek, který jí však miluje a v němž je ona první. Nemilujeme-li v životě dojíti toho nejlepšího, štěstí srdce, zůstane přece život na řečen způsob nesitelný, máme-li aspoň to přibližně nejlepší, duševní prostředí, v němž se nám daří. Avšak nemít ni to, ni ono, je nesnesitelné. Tak říkala a doufala, že aspoň toho přibližně nejlepšího dosáhne.

Přišel však rok 1891 a Soňa Kovalevská došla onoho tajuplného klídu, jenž divá

se na nás z vyhaslých zraků v rakvi. Toho roku dopila Soňa čis svého života, který, ač krátký, přece bohatý byl pro Soňu ni štěstí i bol. Napojila svého ducha u studné moudrosti, vystoupila na všechny ony výše, kam jen fantasio může nésti a vynést, a jiným byla udělila měrou bohatou ze svého vědění, své zkušenosti, své fantasio a svého citu, užívala budícího hlasu, který má vždycky gonij, neisoluje-li se v sobeckém ústraní; nikdo, kdo se s ní stýkal, nezůstal nedotčen jejím vlivem, který vycházel z této bdělé inteligence a tohoto vroucího citu, který dával slunce i vzrůst všemu, co bylo v jejím dosahu. Její duch byl právě proto tak zrodňující, protože byla jako inteligence tak málo sobecká, že její nejvyšší snahou bylo sdružení, společně žít v duševním ohledu. A byt bylo v jejích předtuchách duševních a snahách také mnoho fantastického a pověřného, je přece jisto, že v ní bylo cosi vědeckého.

A dále praví o ní Anna Ch. Lefflerová, jejímiž slovy jsem tu ponejvíce o Soně Kovalevské mluvila — přes nevyčerpateľnou svěžest jejího ducha, kterou jí bylo možno stále přijímatí nové dojmy a nové prameny radosti, jakož i dětský se těšití z maličkostí, byl ptec v hloubi jejího nitra požadavek, jehož nemohl život nikdy upokojiti. Neboť těžce plnosti a jednoty, kterou hledala ve světě myšlenkovém, požadovala i v oboru citovém. Jako pátral její duch po absolutní jasnosti, po absolutní pravdě, tak toužilo její srdce po absolutní lásce, po dokonalém sdružení, nemožném při tom, jaký je lidský život a snad jaká byla speciálně vlastní její povaha. To byla ona scházející souvislost, z části mezi požadavky jejího ducha a srdce a mezitím, co život může dáti z části mezi těmito požadavky a jejím vlastním temperamentem. A to jí ničilo. Jen s toho hlediska nahývá její smrt správného významu. Vydeme-li od její vlastní víry ve hlukoké spojení všech zlovů, musíme to bráti tak, že jí bylo zemřít ne proto, že několik neobyčejně nepřátelských a životu zhoubných mikroblů se usídlilo v jejích plících, ani proto, že náhodně životní události přivodily, že nenalezla štěstí, po němž v životě toužila, nýbrž proto, že scházela nutná, organická souvislost mezi jejím vnitřním a vnějším člověkem, mezi myšlenkou a citovým životem a mezi temperamentem a náladami. Byla přesvědčena, že je ve všem jednotu, avšak značila se o úryvky. Jedl

svět, kde se tyto protivy mohou sloučiti, pak je šťastna. Nemít-li, dosáhla podle sebe přece toho, po čem toužila: harmonie. Neboť v úplném klídu je také harmonie.)

Bohuslav Reimann:

Pohanka zčernala.

Lány se vyzývavě kypřily, jako ženy,
toužící po názvu matky.
Kdo by nesil? ...

Sybaritské žně! — a vysoký,
tremolující tón letěl mojí bláhou duší.

Však TEN, jenž plíží se po mé stopě od
kolébky,
jenž svým krvavým okem mne česl za
měsíčních nocí,
použil nestřeženě chvíle a nabázel kamení
na moje pole
a rozdupal svůj prokletou nohou moji úrodu.

V tom tvrdém kamení neporoste již nic.
Nic? A přece! — Pohanka ...
Když kvetla, pyšnila se jako stříbrná lavina,
jako rozohlněná moře gázových mraků.

A teď? ...
Ta bouře! Zčernala. —
A všechno zčernalo ...

Rozhledy.

Ženský kroužek v lit. a řeč. spolku „Slavia“ pořádá v lednu a únoru několik veřejných přednášek, jichž program vizu uvádíme. Jest to první krok, kterým se ženy ve Slavii sdružené obrací k veřejnosti. My pokládáme za velmi důležitou přihlednutí bližší k veřejné činnosti tohoto sdružení, jež skládá se dílem z našich prapkopnic ženského univerzitního studia, v němž vidíme i ty, kteří již v Kelnerově Ženském Obzoru usilovaly o pokrokovost našeho ženského

*] Nákladem J. Pelcla na Král. Vinohradech vyšlo a vřele doporučujeme: Soňa Kovalevská, Co je mi známé se styku s ní a co mi o sobě sama vypravovala. Napsala Anna Charlotta Lefflerová, věvodkyně z Čajanella. Přeložil K. Mrha. Cena 1 K 60 h. Ve Světové knihovně u J. Ottů v Praze vyšly Soňy Kovalevské „Upomínky z dětství“ Cena 40 hal. V románové příloze „Práva Lidu“ r. 1900 vyšla Soňy Kovalevské „Věra Voroncova“ či „Nihilistka“.

hnutí — kroužek pak vůbec nelézá se v o-
vzdělání a pod střechou Slavie, ze které chceme vidět vyzrání snahy opravdu pokrokové. Vzhledem k těmto okolnostem z nichž vyplývá, že tento ženský kroužek mohl by být jakostí svých členů jediným sdružením žen k práci promyšlené, která by vedla opravdu duševní úroveň i hospodářské postavení české ženy pozdvihnouti, chceme otevřeně posouditi, zda uvedeným pořádkem cyklu přednášek nastoupil ženský kroužek správnou cestu. Naše ženské hnutí české podává smutný obrazek. Ta filantropie, kterou se obírají ctihodné dámy, to jednostranné volání některých žen po studiu a škole, ta vzdělávací činnost ženských spolků s kněžskými přednáškami, to uslechování a poučení v našich ženských listech, to všechno je takovou garniturou povrchního života mužů, ale docela záduon snahou po nějaké ženské emancipaci. U nás pořád ještě jenom žena svobodná, která se chce samostatně žít, tvoří ženskou otázku. Vstupem do manželství docílila žena všeho, co do-
cíliti mohla, podle zastaralých těchto názorů. Co znamená dnes činnost venkovských ženských spolků? Jaký vývoj sledujete v ženském tisku? I samotyň listůvní spolek českých žen zaslouhuje hojně vřetek, ač nelze popřít, že poslední dobou podnikl záslužné věci. Leč hlavně dvojit ve snahách našich žen pohřešujeme. Dvě naprosto nezbytné věci: co nejušilovnější vzdělávání žen a boj proti klerikalismu. Neboť odstranit nevědomost ženy a vybarvit duši ženy z klerikální pověry a zatmělosti znamená hojný kus toho, co u nás nazývají ženskou otázkou. Vždyť u nás v tom ohledu naprosto nic se neděje. Loni na př. v klerikálním „Vychovatel“ napsal prof. Frant. Horáček: „Přivrženci emancipace ... zvolají ... „Chceme býti vzdělané pro zájmy vyšší, ideální a proto domáháme se vyššího studia! Chceme pracovati pro zájmy národa, a proto toužíme po volebním právu! Chceme býti činny v interesech společenských, a proto bojujeme za občanskou svobodu žen!“ — Na to odpovídáme (totiž prof. Horáček v zmiňovaném článku): „Derete se na cesty, které po právu božském i přirozeném pouze mužům jsou vyklázaný! Následek toho jest ten, že mužům zatvárasite dráhu, k společenskému cíli vedoucí, aniž byste samy k těmto dospěly, upoutávající se k vlastní, Bohem a přírodou Vám stanovené.“ A dále cituje roz-
mily pan profesor Moliera:

ANNA FIŠEROVA:

Touha.

A s večerem přišla zas ta chvíle touhy, hluboké, tiché, čekající. Ztichlo vše ve mně, uložily se myšlenky, jako kdyby vítr, ale laskavý vítr mírně sklonil všechny traviny, najednou a stejně — — A jen touha žila ve mně — měnila skutečnost, před očima mi rozvinula obraz — a já jsem byla v tom obraze a obraz ve mně. Sepjaté ruce jsem složila do klína a dívala se, dívala: Jen šedé a černé tóny byly v tom obraze. Jakás opuštěná krajina to byla, roztrhané mlhy padaly k zemi a věšely se na zdi starého hradu. A ten hrad byl již v troskách, jen věž čněla k výši. Nebylo tam břečtanu, ani planých růží a kolem žádných lesů, jen pláň širá, širá pláň. Vše jako mrtvé — jen ta dívka žila, jež zadumána seděla na vysoké věži a dívala se v širý kraj. Měla šedé šaty dlouhé, řasnaté, jako by ze zhuštěné mlhy a černé oči, které z bezdna hleděly v bezdno. A čekaly a věřily. Havrani kroužili kolem ní, slétali k ní — nekřičeli však — vše mlčelo, jen ty oči volaly, zpívaly, roznécovaly život, až tam kdesi, kde nebe se zemí splývalo — — A odtamtud, od těch mezi obzoru, cos mělo, musilo přijít. A vše mlčelo — ruce se vztahovaly, oči plály a hořely — — a touha, jen touha byla obsahem toho prázdného kraje — —

ANNA FIŠEROVA:

Symbol — — ?

Proč jenom, proč mě pronásleduje to vidění?

Co znamená? Co chce? Černé, vlhké, ošklivé bažiny, v daleko se stroucí, v nekonečno, — v nich malé, šileně se chvějící světlo. A jakýsi hlas, neznámo odkud, temně doléhá v můj sluch, úpí, sténá, káže: „Jdi, spěš, zachraň, musíš jít a spasit!“ Stále zřím tu smutnou krajinu a slyším záhadný hlas — — Co znamená to vše? Musí to mít význam, musí — to vědomí je jako vklepnuto v mé myšlenky. Je to symbol? Ale čeho, čeho? — — Bažina, tma, jed do vzduchu se řinoucí z kalu a houstnoucí v dusivý mrak, v němž světlo zaniká — — — Je to snad obraz děsu a bíd, v níž hasne svit cizího bytí? — — A já mám snad vkročit tam a zachránit pevnou, soucitnou rukou? — — Volá mě někdo? — — Mám jít, musím? Ale kam? Kdo ukáže mi cestu? Kdo rozřeší mi záhadu? — — Nikde odpovědi — — Ach, stále zřít před sebou černou pláň, — — nad níž je mrtvé ticho, teď, — — když pláč se smísil s výpary bahnisek, když vzdech tam ztrnul v jediný otrávený hrot, který se zarývá v mé srdce, — — a zastavuje život — — — —

Bez ledových pout — —

Volna byla země, — zima jakoby v únavě neměla dosti sil a krutosti sevřít ji ledovými pouty. Vlahé větry táhly nad ní, větry, zvyklé líbat květy a hrát, sumět,

zpívat v bohatém listí korun. Jim se stýskalo, — láskaly zemi, šeptaly jí a pak volaly, prosily, dráždily: Jsi volna, volna, — vzbud' tedy život uspalý — — Proč se nezdobíš, proč ležíš nečinně a nutíš se v klid, potlačuješ své síly . . Vzchop se přece, — vždyť nebezpečnost není — —

A země nedávala jim odpovědi, — snad jen širokými proudy svého chladného dechu, v který se nemísily cizí vůně — — A nedávala života květům a kmenům, — — ač s větry jsem jí o to prosila, s větry se jí smála. Až výčitkou a suverenním úsměchem to zalehlo v mé vědomí: Tebe nesvirají ledová pouta — — Proč tedy v květy nerozvíjejí se Tvé síly? — — Já čekám své jaro, čekám slunce, — — jež vznítí a rozkáže — — Nač čekáš Ty?

ANNA FIŠEROVA :

Pohádka života.

Vše bylo tak pohádkové toho odpoledne. Modrošedé nebe tmavých nuancí, v mracích zvlněných, roztrfepených se táhnoucí, s jednotlivými světlými místy, jež vystupovala, — na zemi padal modravý, měkký, přidušený úsvit. Vzdach tak vlahý, — cos bylo v tom celku, co vyvolávalo dny mého pohádkového dětství — — — Lidé kolem mně připadali jako opředení kouzlem neznáma, tajemna, — jako by každý z nich měl tolik, tolik toho, co by mohl sdělit, — a věděl toho tolik, co já ne — — S tichou úctou a nesmélou touhou jsem hleděla k nim, — a činila je při tom předměty svých fantasií. Ani mně nepřicházelo na mysl, že by ve mně mohli vidět stvoření sobě rovné, — že by mohli na mne myslet, mne milovat, mne nenávidět, se mnou bojovat, — — ne, ne, celý život se mi jevil šírou zčfřenou plání pod modravými mraky v nevzrušivém snivém koloritu pohádkových obrazů — — A po pláni jdou lidé,

— vidím je, jak jdou, — jak se mihají jejich černé postavy — Jsou to zjevy z pohádek, — — a já jsem zase to zamyšlené dítě, — — jako kdysi, — duše je plna představ o tajemných krásách života, — nemám přání vmísit se v jeho děj, — nechci v něm rušit nic — — Jen dívat se, dívat — — A nemyslila jsem, že budu musit seznat tajemství, tušená, vysněná — — — zapomínala jsem, že je znám, již dlouho znám, — že vše je rozčarováno, že není pohádek. Připadalo mně, že jsem mimo vše, zahalena v závoje snů a mlčení, — bez přání v své dětské bázlivé duši — — —

Fišerova, Anna: Pohádka života.
Ženský obzor 3, 1902, č. 5,
červen, s. 69 (črta).

ANNA FISCHEROVÁ.

Prometheus.

Bylo to v dalekém cizím městě.

V širokých ulicích vlínila se tma, měkká a přilnavá, provlážená krápejemi spadšího deště a jich dechem. Vítr, jí zmítal, — a mně při jeho hučení vybavovaly se představy dlouhých šedivých závojų, jež odkudsi v černo se provlákají; se záhadným svitem, plazivé, melancholicky. Měly tak zvláštní živořící světlo.

Ztratila jsem náhle vědomí souvislosti s realitou. Jakýs nový svět se utvořil kolem mne, svět, v němž sny Umění byly skutečností. Z duše se vytratilo vše, co spoutáno s všedností jí snižovalo a zastavovalo, její vzlet chladným úsměchem. To nebyla již ulice města, mezi činžovními a obchodními domy, — ulice, v níž křičí firmy — Ne, — v nekonečno táhnoucí cestu jsem tušila před sebou, — neomezenou, širokou, plnou vonné vlhého tmy. A vítr mluvil v ní, — slyšela jsem slova, rozuměla výkřikům, jež přinášel. »Prometheus, Prometheus,« to znělo v můj sluch. A vzdech, který prostorem chvěje se po celé věky, — ten jsem postřehla. — Zachvátilo mě to, divokou nezdolnou mocí. Před sebou jsem zřela strmé krásy skalín. Věš jsem musila, výš, po úzkých příkrých stezkách, — hlas větru stával se tam ostrým, nelstostným, — a pak zas v něm plakala jakás nadsvětská bolest. Jako nože

Okna jsou otevřena, — vítr jimi fičí dovnitř a ustavičně jimi pohybuje, chvějí se pod jeho údery, stejně rychle, jednotvárně, — sem tam, sem tam — jen chvílemi jako v zimním drkotu. A venku vítr ohýbá kmeny i větvemi, jichž kůra je vlhká od deště, černá a slizká, — zavívá na nich zvadlými listy, — klátí dlouhými pruty křoví, na nichž lpí někde ještě listí, jako zem a bláto hnědé. Zatřese jimi jako v triumfu, jakoby chtěl je zlomit v návalu krutosti k přemoženým. A pak je pouští zase; — Zubožený prut se vrací v svou polohu, uštvaný, — v úzkosti jen se strany na stranu se ještě kloně, — nemůže se uklidnit jakoby tušil údery jež přijdou . . .

V pokoji, blíže oken, kupí se rozházená zmrščená suchá roští, roztrhané závoje, zvadlé květy, — vše tak smíšené, neutěšené, nesmyslné, bezúčelné. Kdo to přinesl, — a proč, — kdy? — Bezvará zmrščená, — zapomenutá. A proč tam klečí ta žena, — bledá a vyděšená, — ruce svíslý podle těla, hlavu točíc poněkud k oknům? Její obličej je jako ztrnulý v jediném myšlence, — která vlastně již umřela a zůstává v duši jen pocit, že tu byla — jen šero nálady. A byla as původně mocná a silná, ta myslenka, — tak silná, že utlumila vše ostatní, — ale smutná, hrozně smutná. Hledala výraz a přes rty se vydrala jako výkřik, hned však udušený, protože zněl tak divě, zoufale, — protože byl až zví-

plakala jakás nadsvětská bolest. Jako nože se zarážely ty stony v mé srdce. — A přec jsem musila k výši. Až zřela jsem před sebou matně záhadné světlo, chvějící se kol útesů, — a závojem mlhy jsem rozeznávala něco jako obrysy titánské postavy. Stanula jsem. Vše kolem bylo cizí, mocné, hrozně. Nepřátelské ty temné rozšklebené propasti kolem, — a jako kamenělé hrozby mně připadaly ty vytýčené skaliny kolem. A otázku jsem všem čtla, otázku vážnou neodbytnou, ponouřou. Ale ve mně se stavil dech, všecko myšlení ztrnulo. Tíha nadlidské bolesti svezla se na mne. Té bolesti, již dýchalo vše v těchto výších, v těchto samotách, v něž ještě nezbloudila žena. Proto bylo vše mně tak cizí, tak nepřátelské. Jakoby volala kletbu, kletbu žen. Staletí, věky slý. —

Pustý prázdný pokoj, studený, mrazivý, bez nábytku, bez ozdob.

— tak divě, zoufale, — protože byl až zvířecky krutý a děsivý. Jeho echo doznívá v duši, — zaniká kdes v hlubinách, kde se vše zbořilo. A mdloba umírání toho zvuku zastírá celou bytost, zapomenutou, zapominající na všecko kolem, na všecko v sobě, — na sebe samu . . . Všecko se ztrácí . . . Šílenství číhá. —

A ta zahrada i dům s finičními okny jsou daleko, daleko, od světa, od lidí. — A daleko od všeho je již ta žena, se ztrnulým zrakem, a s mrtvým smutkem. Bez hlesu klesá na zvadlé květy. A vítr se prudce směje, v šíleném divokém triumfu.

Však ona trvala v nížinách země. A mimo ni, mimo síru jejího života, mimo dosah jejích tuh žije to Veliké, Svaté, jí Nepoznané, které zdálo se mi, že se zjevuje tu. Ta veliká posvěcená bolest Myšlenky, ta Lásky, jež obepíná vše v prostoru i času. A Myšlenky sestu-

+ Skizza

pují k zemi s nebeské své vlasti, — odcházejí zase, — a odcházejí ti, v nichž byly životem, ti, kdož byli inkarnací vědomí své doby, a zmírají v svém utrpení kynouce těm, kdož přijít mají, podávající jim ruku v lásce, jež objímá věčnost.

A mimo ně, mimo to, co je v nich božského, jde život ženy, seřazený v kruhu. Království Ducha, zjevuje se světům v její podobě . . . ? —

Oh, ty děsivé propasti kolem! Ty zkaženělé vzdechy! Cos hrozného tíživého padalo na mne. A lítost staletí lkala v mém nitru . . .

A zmizelo všecko.

Skutečnost se vrátila. Smích a slova chodců se stáply v tmách. Pro mne však bylo vše mrtvé, ač tak zřejmě to chtělo dokázat svou existenci. — Ach ano, jít za fantomem myšlenky. — A za rána ulice budou tak světlé, — a život, — tak superiorní, nutivý, posměvačný . . .

*) Nedopatřením při lámání sazby v posledním čísle stalo se, že čí »Prometheus« spleten byl jdoucím za sebou čl. od téže autorky. V prvním sloupci až po rozdělení třemi hvězdičkami je »Prometheus«, jehož pokračování je na druhém sloupci v řádce 49, počínajíc větou: »Však ona trvala v nížinách země.« Zbývající část prostřední je samostatná práce, v jejíž záhlaví měl být nápis: »Skizza«.

Pohádka.

Pohádka byla v životě princezny, pohádka, mysterium, div, — a v tom zhuštěl se obsah všech jejích chvil, jež zůstaly prázdné a šilené vzpomínkou vrchole vlny.

Neboť nebylo souzeno, aby její bytí se stalo sálajícím věčným ohniskem zlatých paprsků, žhavým sluncem.

Jeho dílo bylo skončeno. Krása uchována příštím věkům. Odešel — — —

A její dílo?

Bylo skončeno. Vrchol dosažen, obsah života vyčerpán, tou chvílí, kdy v ní promluvila duše, již pocítila, že je. Ale nyní z ní byla vylomena. Byla mimo ni. Zdálo se jí, že zřela před sebou smysl života svého: jeho Dílo. Oh, — smysl jejího bytí byl mimo ni, vyňat z ní, zaklet v nehybný, nesmrtelný tvar. V křeči, v závratí chtěla něco zachytit, zachránit, potácela se jen v úzkosti, která trhala, dvojila její bytost.

Ale směla žalovat?

Dálky, v nichž zmizel, v modravé závoje halily jeho zjev Tvůrce a daleká zářivá světla obetkávala jej nádherami tančících a zpívajících paprsků. „Bůh dal, Bůh vzal, budiž jméno jeho pochváleno,“ šeptala v oddanosti, která byla blasfemií.

Sblížit se měly paprsky, oklamat předtuchou ohňů, — sblížit a zhasnout v tmách.

Souzeno bylo, aby v okamžiku zřela otevřenu říš Divů, Nových Tvarů a odhalených Tajemství, — aby celý její život před tím nebyl než čekáním, — a potom šilenství vzpomínkami na zřené světlo.

— — — A neměla vejít.

Přes její rty nevycházelo slovo. Jako bledý přízrak se vlekla dlouhým sledem komnat, spicích v stylově nádheře. Bez hlesu vklouzla, tiše, sklánějíc se, jako by se bála rušit. Jít, bez konce jít, to bylo jediné přání. K smrti se unavit . . .

Zastavovala se před obrazem krásné dívky.

To byla ona. Zde zřela nejvyšší potenci všech sil a možností, jež dřímaly v ní, vyjádřeny v své plnosti a sladčeny v syntesei úchvatné krásy. Zde promluvila její bytost tím, co v ní bylo božského, zář posvátnosti vlastního já, probuzeného láskou. Probudil ji v ní umělec, jenž maloval tento obraz. Lásku k němu v její zjev vlila tu harmonii, kterou měla postava jeho snů. Ve skutečnosti stvořil ji, dcera královská byla hmotou, již vdechl duši. To bylo její Vyvolení a Posvěcení. Pak v rovině plátna zachytil rysy provanuté božstvím, svůj výtvar.

Jeho dílo bylo skončeno. Krása ucho-

modlila se před obrazem, v němž bylo vtěleno její božství. Sešlela pohledem naň.

A bylo zlomeno všecko, zlomeno, — zlomeno — — —

S němou modlitbou díky, se zoufalou radostí ve vyprahlém nitru vitala konec každého dne. Neboť zdálo se jí, že žitím svým proráží mlhy věčného ticha, jež bylo před ní a bude po ní. Nutí tak clony, aby se rozestoupily, ale nenese světla v prostory vznikající mezi nimi. A v ní přece jasné bylo vědomí, že život smí být jen, je-li sluncem. Jen světlo má právo rušit mlčení. Závoje mlhy zas úzce k sobě přilehly za ni, neboť nebyla dala obsahu vzniklému prázdnu. Šla bojácně, choulíc se úzkostí před tajemnými hlasy šerého ticha.

Což měla hřích?

A konečně přišla k místu, které bylo posledním zastavením únavné pouti. Vydechla naposled, — ale to nebyl výdech ulevení těch, kteří za utrpení pozemské čekají odměny v nebeském království. Neboť to nebylo pro spásu věčnou, pro kterou padl v obět její mladý život.

To nebylo pro vlastní blaho posmrtné, že se stala mučednicí. Neboť její martyrium bylo martyrium země, kterou milovala a na niž přece nesměla žít.

Tak bylo souzeno.

Neboť jejím určením bylo: dát vzniknout velikému, připravovat, bytí nevědomě, za cenu blaha na zemi, za cenu blaha po smrti, připravovat zjevení krásy.

Nežila v smyslu hmoty a nežila v smyslu nebes. Byla prokleta. A nedocházela věčného pokoje.

Za noci modrých, snivou a tajemnou, sladkou, hlubokou nuancí oblohy nad zvlněným temnem, za modrých nocí, kdy hvězdy a měsíc zpívaly paprsky svými, v nichž se lámal trpyt polibků, — daleko, daleko od nížin země. —

Za modrých nocí bloudila komnatami hradu, jež spaly v stylové nádheře. A modlila se před obrazem, v němž byla zakletá její Duše — Nemohla vejít v říši věčna. Věčno mělo sestoupit s nebes a

zazářit v bytosti. Tak tomu chtělo Tvůrce Nového Bytí.

Přijde pak hodina vykoupení pro ni? Neboť byla z mučednic Nové Věry a Nového Života.)

VILMA ČERNYCHOVA.

Společnou bolestí . . .

Již dávno znali se spolu jako krajané, ale nevyhledávali se. Cítili, že není mezi nimi žádných svazků, ani těch jemných, sotva tušených duševních sympathií. Byli si cizí, ač se navzájem zvali přátely.

Sešli se náhodou v ulicích velké Prahy. Byli asi oba stejně znuďení, že tak radostně vztáhli ruce na přivítání. Ostatně — cizina sblíží někdy i nepřátely. — A jakoby sešli se v žití poprvé, měli si náhle oba tolik toho povědět. Bylo to skutečně poprvé, co se poslouchali s opravdovým zájmem, jakoby jinou, srozumitelnější než jindy řečí spolu mluvili. „Ach — tys' vlastně milý člověk, já tebe jen dřív neznala!“ — „Povídáš jen to, pro co právě slova hledám!“ —

Slunce pospichalo rychle z Prahy ven, jakoby se bálo roje lidí, jimiž se začaly náhle ulice a parky plnit, a jakoby se nahně unce a parky plnit, a jakoby se mu náhle zastesklo na hřbitvích, odkud se zvolna děti vytrácely. Ty drobné visky s miniaturními chaloupkami, lesy ztichlé a snivé, tajemné louky chtělo ještě zlíbat. Přijde tam, přijde touhou bledé a jako vysílené, přisajše se dlouhým polibkem k rozzechraným, košatým hlavám stromů, sladkými doušky jich vůni bude pit a růměnné a opojené posledním objetím, se zářivým triumfujícím úsměvem za obzor k spánku klesne.

Snad oba sledovali let slunce po obloze, snad stejná neurčitá touha a stesk v nich prociť. Nechtěli se ještě rozejít — — — Rozjařena šťastným nápadem, tleskla ruka její rozpustila do nastavené

*) Nedopatřením při lámání sazby v posledním čísle stalo se, že čl. »Prometheus« spleten byl jdoucím za sebou čl. od téže autorky. V prvním sloupci až po rozdělení třemi hvězdičkami je »Prometheus«, jehož pokračování je na druhém sloupci v řádce 49. počínajíc větou: »Však ona trvala v nížinách země.« Zbývající část prostřední je samostatná práce, v jejíž záhlaví měl býti nápis: »Skizaa.« —

9. VII. 1902

1

Čtený pane kolego.

milám také rádnost pravosti a sdílnosti,
a utocivám pak, neohlásivši předem ni-
čeho. Půjde to samo sebou, jako parkas,
jenž nestáří odporu. Slovo, jež jsme
při toužili a uříkali, je parádij, koliva,
stojí, - řad se mi - v Sakuntale. A bojím
se těch příznaků nerozumných slov, nebo
slov, která neposlušila vyplnit své místo,
toho jejich silného sobě-dokazování, že
přece mají schopnost existenci, že jejich
radosti se života, marně-li to tak
nazvat, když vlastně zmyskala svůj
život a sama sebe přešla

Dosud nijsem udivacena, ani krajnou, ani
morim. Totiz, - krajina, ta mi nesklamala,
ucikala jsem nic niz chude pisciny,
a nad nimi, nebe v konvencnich, subir-
nenych, prednich barvach, krajim, která
ani nemu kobetovat svujm pivaby jako
jine, je byvaj volny za letni si dle,
je skromna, jako by oaharovala vsedny
kdoz nico chti, k nekrocenim Rivi,
k mori. Ale mi more nenaladilo psane,
nerebudilo dojmum nekonecných dalek s du-
sivou opojnou vimi smrticidm melancholi-
a nerpilo se mi jako - chaos. A ja
hledam chaos, hluboky, tmavy, k re-
hor ani jedina jisti forma nevyhranila.
Nico, k čeho by bylo marno hnuti nove
itvaru, ale tba, aby nikdy nebyla př-
rusena spojnost s amarfni matris kon

hnutou, v nã proudi tajny sily. - Nic, před
cim bych musila naborné kohlknout a
stráct se při poneti jeho velikosti, - ano, dici
to udivaceni, jina dovola mu stahnout
Myšlenka k bezpodmínečnimu sebezoborani
se, k vlastni psane. Ano, ted to vidim. - vsude
jsem spatila na jiji oltari, ona, mu byla A
i Ω , - ale co je za Ω ? Vidim, miji aby
vypoj byl puvracen, - vlastni mimo Rivi
Negovala jsem jej v rãkladnich jeho so-
mãdli, - ditela jsem jine, mimo mu
mutnosti, - ach vidim, ze vlastni svou pod-
statou patřila jsem k "Hinterwãtler", - či
patřim jisti, - nevim. To bylo mi posledni
povnãni. A myslim, ze Zivot má prá-
vo a moc mstit se na těch, kdo jej za-
přeli a kdo vřili v jine jeste svetlo než
je jeho. - Jaki to jine bylo, nevim, - ale slo

V P

LA 117/75/00180

ý pídel
Vám
o tom
je. To
až
ckam
na tu
mi
ryko
ni, k
práci
lavat
f. Al
ypa a

to v záporním odporu proti všemu ničivému
mými představami. V jiných existencích
těkala má duše, spížela se dálkami ci-
sich horizontů, - a slevněvala rytmem
solho řivota, jinně. nevěřila, jinně jí
byl čimsi vrathijm, velmi, velmi byjes-
Httickijm. Tato elementarst skepu. - v ná-
zorech některých Vorů jí nalikám, hlav-
ně u několika episoratelek. - Nepamoa laty.
ale instinkt osudu, to jí co mi chybí. Až
na knatickou dobu, kdy jsem čtila šku-
tečnu sek. - charakterisuje mě flandaisko-
žij: Je ne suis pourquo. - Au bodu, ale
jiz be ctou elevac, jsou mi rasmlu-
von, u modlitbou, co to znamena?

Ze odhaluju své myšlenky bezohledně?
Admi. - myšlenky rozhrvotou jako květiny,
je-li ve vzdálené doct keda. Uvedte jinnho
ale rozleženst, třeba haki byt utráeny. - alekpoit ty
Anstleditnd květiny.
Zastilyne. - li Váš jistě tento dopis a libo. - li Váš
odpovědi. - má adresa: A. F. pr. adr. Frans
Tunman, Heringsdorf, Bülowstrasse N° 2. Jinně v adre
Sprohramm 4. Fischerová. 16. pak od 30.

12. VII. 55

Pan Miloš Šebota,
přávník.

Pere ~~Pragi~~
21. Augustinská ~~Karlova ul. č. 4.~~

radnomáti asociace
[ta Synéskéie)
of. herure ve frana

stky
don
seou
- rbo
more
to
mpt
trala

LA 117/75/00181

Pan

Miloš Šebesta,
Právník.

Brünn

21. Augustinská ulice

V Heringdofu 14. III. 1902.

Je večer před mým odjezdem z Heringdofu, na cestu
 která má třeba vyplnit mi představy a sny. Zde,
 v málo dnech pobytu, jsem poznala mocný vliv
 klimatu a krajiny, na duši, chápu tu plodnost,
 prostoduchost a čistší povahu, také rovní, hlad-
 ké, světlé jako písčiny, na břehu, bez vyvý-
 šin, - bez konfliktů. Život je také prostý, či-
 stí na dlani rozšířen a otevřen, - vlastně,
 nebude, co by se řeklo. Vše je proza, praktič-
 nost - máre je zde jen protb, aby po něm
 jedily malé plachtové lodi s švédskými
 náhosty, - pro Rabaru, pro říditele, - a dost
 dě-li mě vnusit hrou barev nebo svou
 jednotvárnou a před nemarnující písní, - vho-
 minka na ty lidi splošší vše. Ano, to je more
 slavné, - také se more tritonů, či to
 snad ani nide, zde na severu, - ale to more
 nemá mytologie. A tu bydlí také se přála
 posadit. Či je vina se mnou?

jesti me
 arino Epi-
 kdy pristi
 tu ndrpi-
 se usmir
 mi stast
 y byste rad
 neskonals
 zde stape
 lybyste chdel
 nance slo
 arnyto bo-
 u indivi

Prá

Nabádají mne ještě různé myšlenky o tom, jak mívá vy-
padat filosofie, společenský názor, umění takového
kraje - ale o tom snad někdy jindy. Doufám, že mi
cesta přinese trochu nové tudy, - a snad také dojmy
uměleckých děl i historických míst mne nesoň v o-
vzdání, je jediné snesou. Sdělím Vám to, brzy - ne-
věckavši ani odporu, - neboť Vám nemohu udát i
adresy pronikavějších dnů. Ale pak mne to vyhra-
díte, že:

Tas list mne velmi potěšil v mé nynější duševní po-
bitsonadi, a mi patikani představy přívad
rasi v dráhy, v nichž se letosní rok rozplyl se
holubovat, v dráhy, je jsou jinde, pro ně ur-
ceny, ale v nichž bylo jinu jako, dokud
ninděly - vidce, který řekl, že tato uschídová
plán, v mš jdou, je také životem a se má
dstya - ale, snad daleko, oh přišel daleko
pro síly jedince, - snad nepodopitelně v své re-
vicitosti, - ale má ji, - má. A jiti se nyní je
taky řitím, - byt bydlom nedostl. - Mluvim proso-
mitelně.

LA

Ala rákoni jste mne velmi, velmi nepokojil.
Je třeba dohadovat se za Vašimi uměnaty skutečno-
sti, - ale je mi, jako bych pocítovala tu Vaši budoucnost
která se svírá, spleť, - mne se však nezdá tak plnou
záhadného kouzla jako Vám. Což i v takových momen-
tech se dovídete dívat na sebe s ptáci perspektivy?
Zašla jsem také již chvíli, kdy bylo mne raskod
v říci: Ano! - Ne! - byla jsem postavena před mo-
nost, umlknout na vědy svých nekoním, uhlav
sterilním, jak se mi tehdy zdálo, - neboť jsem byla
docela, docela sama, - viděla jsem jen dno k uhlav
pronikem další mnicivou analyson. Amila jsem
přelicitost, to všecko odhodit, - se am osobnosti,
jště nhotové, o sobě podrybnici, proto přistakiv
"kosmooym" divodim, smt existenci, seelenou
a harmonickou, - ale ta láska mho uhlav mne
Rabranila odjít s cesty, je jsem zvolila. A re-
lituji toho. All silu toho odporu, letenij vlastně se
projevil jako mlčení a nedostatky reakce, tu silu
jsem musila čekat sama se sebe. A Vy pišete, že že

Rávisi od neopatrnosti, od slova, které očekáváte? Tedy od něčeho
co je mimo Vás. Všecko. Chápu význam toho, - a v pocitu
osudnosti momentu mně unikají případná slova.
Ale řekněte mně, můj drahý, drahý příteli, - ať ne-
mů, neřekněte mi, - neriskuju, co jsem se chtěla
řít. A odpověď mi zastihne bez toho, Bůh ví, kdy.
Píšete také sáhodně, pojmově, abstraktně, transcen-
dentně, - trochu konkrétnosti mi uvádilo. Sami
sami knihy, - centrum skoro mize. A k tomu ta krize,
to divné vyjasňování, - tak podivné Vám, - natož mně.
A pak, to vaše hloupostění v Chotkovských sadech, o docela
nových perspektivách, je se Vám v posledních dnech
stevrelý, - ať, to všechno slo přece mimo mne. - A pak vaše
slova, která mě schválně zranila, - třeba zranila věte,
myslím totiž tu charakteristiku mé osoby. Jesus! Jesus!
Cylo mir Licht! bych volala s Brandem. Prošla jsem,
připomínám se, - pod dojmem vašeho románu, - krize
všech zúčastněných osob, opily se ve mne, jsou ve mne,
pale však přišla taková hrůza krize, čistě osobní, - ura-
žila jsem takout ještě nikdy. To bylo skutečně silnější, v kte-
rě mě chvílemi vřela. A ten stav mě mčoval po celou
poslední dobu, - dá se to shrnout málo slovy, ale bylo to straš-
né. --- Sedím slovy! Milosti, můj drahý příteli, - kdo je
sami proslaviti

Anna Fischerová.

V Kristianii 22. III. 1902

Drahý příteli,

piši monolog, prozatím, jak jsem slíbila. Mě myšlenky by mohly dělat voyage autour de ma chambre, - nejsouť dnes pro marnu schopna účastnit se exkurse s ostatní společností, - ale posílám je raději přes moře, k Vám. Snad zase brzy z oněch krajů něco uslyším.

Kristiania na mne přisobila více filosofickým dojmem, je tak vážná, ponurá, alespoň pod těžkými mraky se tak jeví, - ale ten rys je již zalášen v kalaritě domů. Deprimovala se mne vše tázavě jako by pod tíhou dogmatu. A ve mne byla ještě nějaká rozsvícená světlá nálada, kterou, - přes

6
fyzickou námahou cestý, jsem si uchovála se
Stokholmu s jeho rafinovanou architekту-
rou, s jeho vlastními uměncem, sta-
kovou vlastní tichou, trochu nesmělou
gracií či sivalnou rádností - já se to tu-
ko reprodukovat - a také evokace není leh-
ká. Okolí je samá stylizovaná krajina
in natura, vše také skladně, se to přiso-
bí dojmem skutečné liberality. To slovo
se mi řáda stáreno pro ten dojem kraj,
ač úplně nevystihuje - ve všem jako by
bylo něco utajeného, hádankovitého. Stálo
by za to déle pobýt v Stokholmu, pře-
plivat barev, který má. Připadá mi: ně-
co známého, ale vše je intenzivnější - v pra-
ně své podobě - a při tom ten sivalb variaci
praveho základu. Tuším sama jen, co tím
mi tam na mysli, mám dojmy ještě při-

liš splynuli a nad všim lehkou mlhou, skrze kterou
hledím ve vlastní nitro.

Myslím mnoho na individualismus a pante-
ismus, který přece oboj se projevuje v literatu-
ře Skandináveci. Bylo by zajímavé se stop-
vat v jeho kořeny, v historii, v společnosti.
Ohy mít jen čas a klid! - A pak ještě něco
me silně nespokojuje: V čem vlastní spo-
čívá důvěrní aristokratismus, je to něco da-
ného a priori či dospívá k tomu vývoji.
Je v něm přece jemnost a síla, ale v kterém po-
měru? A jaká síla? - Je to snad to, co v
Rore noblesse? - Odpuště spletenosti těchto
otáček, - připadají a mycí mě v různé formě
jsou neodbytní, - a taková konverzace s vlast-
ními myšlenkami se nedá přetnout, toužím
po rozřešení, nějaké definitivní formulaci.
A vlastně vidím, že mám neúspěšný problém

Co je individualita? A zajímalo by mě velmi, kdy byste se mionou sdělil, výsledky onoho intelektuálního procesu, o němž píšete.

Myslím také na několik prací, které, - hodně nehotové ještě, - mně bloudí hlavou. Ale nemám klidný k tvorbě. V jedné, - zajímá-li vás to, - je něco jako tlučička šenski odgrby, - jinde přechod antiky v středověk, vlastní unceny přechod na moderní duši demonstrování, uvořování její osudy. Zdá se mi vůbec, že mně téžové vychází parazemní pro středověk, - pro část jeho umění, pro jeho předpoklady. Myslím, že jsem se jednou shodl, že mluvo uvažovat dítalisticně, - a já teď čím dále tím více přispoustím větší diferenciální principu. Nelze jeden substituuovat za druhý. Snad to budu uloci někdy formulovat přesněji.

Co dělá vaše studie o Brerimovi? - Zajíme jsou vaše plány pro předání? - Po udělení budu zase v Her, tam, prosím, adressesyste svůj dopis. Tlespón tyden se tam ještě zdrám, - kann pak, vidi bar, jech úplne passivní. Má to psychicky velký vliv, - povante psychologie člověka, který nechce! Po plati ovšem pro tyto plány? Na váš list se moc, moc těším!

Anna Fischerová

V Kainigsdorfu 2. VII. 1902.

Drahy přáteli,

navrhuji přímo na vaše úty o individualitě, které zdají se mi odrazovat řešení tohoto problému v souvislost úvahy o duchu doby. Tak alespoň si vykládám onen konkras na jedním esenciálním problému piti, - je to snad totiž co otázka po smyslu života? Individualismus je to jisté markantní heslo naší doby, - ale mně se dosud neshodavilo mně dát pro sebe nějakou pozitivní formulaci, ač zase jasné cítím, že kolektivismus v jakékoli formě je mi nesnesitelný. Všecko porarobání, - to je jako ugarování. Ale nějakých replatných způsobů morem. Co je to ve mně, co se vzpírá, - uvořování

Pravdě to mně sami, bojíc se profanace analyzou,
ale je to vytrvalé v negaci. To je pochopitelná
háček, v svém odporu proti masce, o níž mož-
no variovat výrok Nietzsche: Sie haben etwas
voran sie stolz sind, was sie ausreichend für
den Zügelhalten, - das ist ihre Moral, ihre
Philosophie. - M, skutečně je k smutku,
jak je massa perva a huda na to, ne-
smlabena poddybrastmi, a tím, rasumi se, slop
něsi činn, t. j. práce a denní dilebitě. A jak
lelice vyslovuje své anathema nad vsim
činn utrasumi, - nad vsim, co nema ap-
plausu všeobecneho, - co je nehotové, t. j. t. j.
zari, smáhaní bolestmi genuse a co při svim u-
tupem přeč má ještě usmích pro její modly.
Adi, nemyslete, že tím snad odmítám všech soci-
álních povinnosti, - a že by pro mne altruismus
ve všech formách byl odmítnut. Ale jen nalíst

svou basi! Znam také om, starý, o níž píšete, - ab by
mirkám se jim vši energii. Doufám, že u Vás
také jsou jen přechodnými. Jak pak by bylo mož-
no porozumět umění, když všechny sympatetické
vztahy jsou přerušeny?
Adi umění! Stýhá se mi zde po něm. Podlehám
tému mírou duševní krajiny, která je plochá, bez klu-
bin, a se nedovede pohroutit o tmu suggestiv-
lektury. Tmu se sjeňávám tímle někdy a od-
dávám se myšlenkám. Zabarvy je náladami,
jíz a dopim Severu v mni utkaly. Jsou to
někdy detaily, docela sekundární, vůbec ne ka-
rakteristické, ale mně drabí. Na př. vzpomínka
na jeden gobelin, provedený jako niterásný
si malba. Je na něm zobrazen mladá ble-
dy rytíř, přijíždějící k rozložitému kástanu.
Je za tím stromem sánek či klášter, domov
či královský hrad, - nevím, - ale stesk podivného

lá a velikých dlanitých listů, je úplně sešlouplý.
Společně a dojímavě kontrast tohoto klavírního
tého výtvoru v barvách s tichou kontyjnou
mancí bílého sametového sedla a di-
stinguovanou oclovou sedí rytmická brnění. A
ten výraz v jeho tváři, je to reflexe, stesk či
úlost nad něčím na nikdy stracem, je to po-
hled v hrob...?.. Vzpomínám na to často -- Amo-
re -- Před je znám jeho nálady, ale jen umí-
lí v blízkosti člověka, - naslouchám jeho pí-
ni a je mi jako bych musila plakat nebo
si spívat nějakou staarou prostou melodii ne
moderní, - docela bez chromatických škál
a lomených předchodů. Bez manci citu, ale za
to s intenzitou citu. Tief wie die See, - takové
hlubiny, v nichž více vylýzá nitrou a hrůzou
v temné záhad-zdráhou bolesti. - Je to impressie, snad
veselitelství, - ale více se mi...

Doufám, že jsem Vás neodvedla svým dopisem
od věci, a nikdy Vás nemile theoreticky zá-
jem vyřadil a těším se na pokračování. Až do 7. ří-
jna asi nebudu odpovídat míře stěhování v H., jak odjíždí
k matce. Adresa: Schreiberhan-Weissbachtal bei
H. Siedersdler, Pruski Slezsko. Je to někde v křivonohé
s podrazem

A. Fischerová.

Schriftbham-Wissbadthal 12. III. 1902

Milý příteli,

jsm nyní Rase v docela jiném okolí než v kterém jsem trávil poslední týdny, - a taková změna ve výšce poruší vždy rovnováhu svých myšlenek, - totiž těch, kteří nejsou členy, nýbrž chtějí se uchovat, pojit v system a tvořit názor. Příkladá mně jako bych je musila vždy teprve hledat, pod navozeními nových dojmů Rase hledat sebe, to své receptivní já ... Píši snad příliš málo o tom, co mím o sebe nalézáám nového a zajímavého, - ale vedlo by to k deskripcím, snad i narovným minucioznosti, - nevím, nekousela jsem ještě svých schopnosti v tomto ohledu, - krajina ke

mne však třeba začít mluvit, když jsem ji na-
slyšela svým subjektivním životem.

Znáte renaissance nálad? Porovnám ji my-
ní a je mi, jako by se tím způsobem ve
mně odhrávalo opakování drahné části proči-
tých let. Zapadám někdy v takové přímo po-
hádcei narivání lidí i věci, v kaponinání
vstání, v bestarostné teplé snění, -- pak zase
vše vystupuje tak anticky, jasné, plasticky, uvo-
ně. -- epicky přímo. -- a jindy, vše přijímá
intenzitu ^{in by most} barvy i tónu, tu rožástin rozedřivou
cizorost pomantiky - Je snad až příliš typické,
mi líbí, - ale divím se, odkud se bere ve
mně tato čistota a jednotnost, při vši ana-
lyticitě.

Je vlastně tolik toho, co bych chtěla psati. Také
já bych snad měla něco říci, co by ujasnilo
súdpoklady. -- Ale čím počít? Otáčka, pro mne
tím obtížnější, že nevím, v čem je tma. Přec:
mi hoise vám nejsou věci, - ac ovšem spolu-

visobí u mne ještě jiné momenty, - knáte je, z dřívějších
stadií. Rozumím Vaši snahu po individualismu,
hledám a krásnins, - chápu a respektuji pévnost a
důslednost Vašeho dělení. Září tak rožástin, jaku-
sivním světlem.

A nenávisť k peně? Neda se Vám snad tak
docela nemožným, říknu-li, že jí rozumím, - a
nenávram její oprávněnost, - ovšem, pokud zde
mohu být objektivní. Neboť tak úplně se teď
já odsoudit nemdu a nechci.

Ujasňuje se mi celá řada distinkcí, docela
ných jinak, - ale uvědomuji si je lepší nyní.
Na př. - umění, život. Veliká část svých nepok-
jí, měla právě příčinu v tom, že jsem nero-
lišovala dost dobře obou sfer a pamiňovala, jako
tena jejich souvislosti, jejich zákony, - že jsem
skrotka dobře uvěděla, co to znamená: říti...
A že možno zavřít svůj život do mystiky...
Rozmířovat Eden, bojovat za ni, - že je ~~plně~~
Životem: hledat Pravdu, hledat porřevní říkku ^{me} nad

jechá je tolik, tolik, --- všechno to, čím se nyní spí-
jí, - že bych skutečně někdy zvolala: Století
je radost o tobe žiti...

Nadá se Vám náinnim moji nadšením?

Abyste pomněte: nalít v sobě takové pramenné děti-
ni, energie, takové marnosti bolesti a bojů, --
nalít to pod mechanicky nanesenými vřava-
mi cizími prvky v duši. A citit tryskání
těch proudů, - palčivost uhlíků, muka neu-
spokojení, - a stále, stále řízení. A při tom
jště slyšet ten ~~divný~~ hlas křehkých a
přemáhajících, vlastně vyčerpaných nadání, kte-
rý myslí, že imponují, imponují-li věnu
a myšlenku --

Jsem velice nespokojena, že tak jen dovedu
formulovat to co se mně sjeví jako v po-
lsonu. Ale snad v tom vyčítíte ten pravý
ton. - A to, co jsem dnes ještě chtěla psát
a k čemu jsem se již nedostala, snad na-
hradím přístě, až zase přijde na naši řadu
v našem dialogu.

S pozdravem

A. Fischerová

Schreibhan 26. III. 1902

Milý příteli,

po návratu z delšího výletu byla jsem velmi mi-
le uvítána Vaším listem. Zpráva o Vaší chorobě
me zamoutila, - doučám však, že jste se zase
zotavil, - pokud to v létě ve městě vůbec je,
možno, a že v přítomnosti Vás netřápi žádný
takový silný nepřítel.

Kdykoli Vám píš, nahnu se k němu toho
tolik, tolik do péra, že nevím, co vybrat
a ti píšeš, již schází pořádající příst-
cip. - Právě, že pracím intelektuální pří-
si. Vlastně nevím ani, možno-li to svát
křesť. Je to vlastně: o přednášce nikdy
nějví svým pravým důstojným životem, jsou

to vlastně jen doručky toho, co tvořila jindy jeho obsah. Snad to souvisí s tou pohnou okoli, - s tím, že jsem mimo vše, co svým nárazy evokuje ve mně život. Je to někdy tichý narušení, skoro unavený dialog mých myšlenek, který se arve chvílemi, - jeho předmětem jsou bolesti. - vlastní dřívější bolesti, teď stuhly v něco, co možná analyzovat a zkoumat, k čemu nechtíme již podřadného postavení, k čemu jsme naprosto nečitelní. Nikdy se lehám své tvrdosti, - je to hrozné, že vše tak rychle kamem. A vracíme nám myšlenky: snad u jiných jsou tyto skameněliny ještě tryskajícími prameny, - jsou motivy činní, - jsou zdroji života. Snad jiní bojují kde já kritizují, - a v jich

duši sálá nadsení - Oh rozum, vědomí, které se zmocňuje všeho v své vládyctivosti, - a let by přece nemělo být náhradou tepla. - -
Je to tragika rychlého vývoje, že nemůžeme uchovat o paměti jeho kontinuitu? -
A je to nutné, chceme-li v sobě vypěstít do věka plátek? Je to vlastně pocit, jít v kraji nách, kde ještě před námi nebylo nikoho, tvořit něco nového, na cestách, kde se musíme orientovat sami. Přestává analogie, která přece vede většinu, a byt' nemudrně a nepřísně, také řídila vili těch, kdo se osvobodili, - smim-li soudit dle sebe. Je v tom nutnost negace, vidim teď, - a negace předchází mnohdy v apatii, která je desná intenzitou nedomování. Nikdy mi zase při pádu, že přou osobnost mladým činit měnit

Schreibhan 5. IX. 1902.

Drahý příteli,

Váš list mi zastihl ještě na letním
 bytí, který opustím nejspíše v pondělí. Bojím
 se skoro, že se mi podzim ukáže v své nepohod-
 nosti. Ten přechod v říjnu se mi vždy vyvolává
 náladu krásného smutku, říšského melanchol-
 ií i intenzitou, - a bývá to někdy jako bouřka
 vedle proti ničemu, co musí být, touha, která
 musí pominout a stesk, takový bedný, bedný
 stesk... Zde totiž nic nendává umizání let,
 stromy jsou svěží, zelené, lípy v květu. Přípa-
 dá mi, v ničem není vidět toho času, -
 nikdy tempa rychlého postupu, nikdy slábnutí nad-
 mocného života, které břece je dáno silným
 vstoupem a jemu uměrným klesáním...

kem něčeho, - že vše má svou cenu, svůj význam
 samo o sobě, pro jiné, - ale pro mne ne...
 Ta hluboká sedá samota.

Ale nedici se podávat tento stav. Potom
 znám chvíle, kdy se mi náhle zdá, jako-
 by se mi smysl svého života ukázoval v ji-
 ním světle, - když se mi docela zdá, že je to
 missie, kterou mám vyplnit. Nevěřím v ni
 jako vinknutí s hvězdy, - ale snad je to
 hlas něčeho já, který propuká, někdy při-
 mo ditheambichy. - Jsou to řídké chvíle,
 ale mohu je sledovat až v své dětství...

Doufám, že zpráva od vás mě ještě
 dojde než opustím tento horší svět.
 Zůstám zde ještě nějakou dobu.

Zdraví Váš

A. Fischerová

Musím se vrátit k některým bodům dřívějších dopisů.

Především k otázce onoho citového vztahu k analyzování. Ty bolest vyhledávání, o ní píšete, znám, ale píšes dobře - se všemi symptomy odsromení a strnulosti, jimiž pak je pasivní celá bytost, - nedůvěrná skoro činnost, po dobu takové krize. Bývám jako omýacina, a zdává se mi, že život vůbec přestává existovat. - Jděte bych uspokojit na tv, která jedná a tvoří na základě daného: Ustáňte! Což nevidíte, že všechno je lež a klam? Když možná je, uvěřte některý z vašich vztahů kájmů, něco, co máte za svaté nedotknutelné... "Nico jako vanitas vanitatum vanitas" - se mi pak vrtá na rty, - proti mi vůli, - něco ve mně boží, duše, ubíjí, - jsem pasivní vůči firm silám, spontánním sugescím, a narážky mýšlen. - Intellect přichází až ke boží

reviduje, rovná, co bylo, - ale není jidicim principem. A vůbec pak si trati i vzpomínku na to předchozí, utpění, jen skleslost, a podřadnost a chorobná civilizost nasvědčují, že byl boj v hlubinách bytosti. Intelektuální krize, v tomto smysle, jak vy je znáte, jsou u mně vlastně nejvyššího datu, - a myslím, - teď i nadále pro mně dominující. Souvisí to snad s větší diferenciací mého myšlení i citení, jež jsem v poslední době u sebe konstatovala.

A pak ještě k tragice rychlého vývoje Rozumím tím také tu otázku: Zda jde o své evoluci. v přítomném právě stadiu, si zachováme podpořeni a sympathii pro ty, kteří jdou za námi, pro mladší, kteří snad říjí naše minulá stadia. Vlastně pro mně má tato otázka částice i historický význam, - totiž historický v tom smysle, že kladně je odpovědí mi Cošem, jen z mé strany, bez předchozích diskusí, bez hectivě nestranní

V Praze 18. IX. 1902.

Drahý příteli,

- tedy přeč. - uhoď jste, kdo se skrývá za tímto
snad poměrně erotickým pseudonymem. Těším se
z toho, a těši mě ta slova, je věnujete mým
pracím. Ano, a základní myšlenka je ta, kte-
rou citujete. Napadá mě teprve dodatečně, že je
karakterisuje skutečně de profy, - nebyla jsem na
si toho vědoma při tvorbě, ale ona řídila
celý postup, sama o sobě, neobdobená mi kon-
trakt, - kolem ní se ovíjí předivo mých snů.

Přání, které vyslovujete, jsem tušila. Totiž,
v tom smyslu, že jsem uvažovala o marnosti,
ba přímo nutnosti vzniku této dílky. Neboť
je zde velmi mnoho nerozřešeno. V celku, my-

kritiky) bylo základem mých plánů být učitel-
kou, - a na tomto základě jsem budovala
všechny představy o svém působení v tom-
to povolání; Ale, - teď vidím; Myslím, jsem
si dříve přiručila práva k nerušenému
rozvoji osobnosti, - sugerovala jsem si zá-
libu k novotám, - abych jaksi poukázala
na někdejší sociální působení ospravedlni-
la přítomnost. Ale nyní mně není již
katrův takových poukázání, - má vůle je
osvobozena a pod vlivem dřívějších názorů.
Individuální je mi přius. - Takže to vel-
mi, velmi dlužno mně jsem si to přisna-
la, - nerozuměla jsem prostě sama sobě a vy-
razovala jsem kousek práce a pralmiss, kte-
ré mně byly nesoudni.

Těším se na pokračování naší kor-
respondence po mých návratu do Prahy.
Adressu přeč. udno udati? Táborská tř.
c. 43.

Zdraví Vás

A. Fischerová.

slim, nejsou ty problémy u moderního umění svým
předmětem jím, pa to však ustaly, komplikace
mí, a pak se jim snad udostává oní ostré
ideové vypracovanosti. Jsou to právě reflexy
sporné a krizi moderní duše, jak je repre-
sentuje umě. Připadají si někdy jako stíny
ty myšlenky, jako stíny něčeho, co existuje
je v plnosti života, v schopnosti boje a
vývoje jinde, mimo ne, snad mimo naši
dokonalosti, k níž ony mohou vyzpěti, - a
bo níž se jim přece tolik stýská.

Bylo by jisté zajímavé na čas, aby také
někdo bodala syntésu projevů duševního
přirodu. Myšlím však, že by se musila ozna-
čiti na líčení lidské psychy, - právě proto,
že v ní bouře doby s ní slaběji, v rytmu
volnější. Nemám snad pokušení, kdy by

řinou bylo správně zadryceno vání v duši naše.
Nemůžeme si to představit, prostě. - Medvedu se vy-
jádřit o tom jak jsme jak bych chtěl, - jistě
to ~~proste~~ ^{ponoř} a bylo by jisté třeba mnoho vyhled
a blížích učení jisté. - Ovšem, a pradá na
"lidské otázky" podvědomí proti povinnosti
solidarity je jisté takové přiznání! Abotom
ohledu jsem snad úplně "nemoderní", - t. j. mluví
vám přišel naše své moci. A mě toby
přišel jsou vyjaty po dokonalém.

Zaměstnává mě někdy přemýšle-
ní o tom: Jaké by mohly být variace
velikých myšlekych duchů, těch principů
které tyto vyjadřují, - u řem --? Na př. - Šer-
sky Faust. - Přemýšlete, pro Boha, draly přit-
li, že to má být nekusná protiručí ho-
př, - ne, ne, - ale modifikace, jisté přirodu

Paris 25. IX. 1902

Milý příteli,

nevím, byl-li míván váš poslední list jen jako finále naší korespondence, - konec by opravoval takový ráva. A nevidíte v tom, že přes to píšete, státní vlastnosti, - nevím, zda spíše, penske či detské, - ti snahy mít, poslední slovo? Mupadám, doufám, o toto podání ve vašich očích.

Snad jsem se nevyjádřila dost přímě v posledním svém listě, mluvíc o problému penskeho Tansta. Nemyslila jsem tím umělecké dílo, - alespon pro tu dobu m., - myslím více existuje-li nějaká modifikace tohoto principu u Penz. - Ovšem, bylo by nutno

LB 17/75/00189

cestu principu při tomto převedení.

Chci se teď dát do několika prací, již jsem již častěji odložila, - a již práce se opaci. Doufám alespon, že se s nich utvoří usobení celky, - snad mívá, - a že nemívá tento usobení raný material čekat ještě dlouho na usobení a sepjiti ve formu větší, - na to teď si ještě utroufám. - U jednolho z tematů si nejsem rozhodnuta, mám-li je zpracovat ve formě deníku, - snad by to mělo psychologický vldstní pravdivost, ale bojím se, že by tím trpěla umělecká kvalita, že bych se právě musila říci příliš vlastního kromě a dány látky. Dovolde-li, vrátím se k vám ještě s touto otázkou, - a vynezím obsah zamyšlení práce.

Při vám ještě zdavem pro konec přání. Doufám, že není ~~ještě~~ skoncem a naše konverzáce, par distanc, - říjen je dosud v dáli.
Zdraví vás
A. Fischerová.

podat hodně blížích věcem, - již snad k toho di-
vodu, že pro moderní duši má jiné nepokojy,
jiné snahy, - více podmiňuje psychické jsou
řízení, než na ps. u Goethe, - na jeho (pojetí
zde hlavně myslím), ač snad přece tento
v mnohém je přírodním předchůdcem. - Je to
hozný labyrint, v němž se často potulují ml
myslenky, - nevidíce možnosti vyprostít se a na
konci jím jen bývá divno, jak a proč se
sem dostaly. - A při tom cítím, že jsou vyt-
ny ty jejich dialogy, - někdy ovšem hodně
konfusní, netěpelné, - tak obyčejně uskončení
a velmi často přecházející v křik a hádku,
protáče se zúcastňují, tak říkají, pro tu
dvůř vyřazení, - a již používají izolaci vůči
otázkami, poznámkami, ironií etc.

Tak resignované a punitně při to místo, kde
píšete o prím osudu pozorovatele a círně ve
světě. Což skutečně se Vám tak jeří Váš los? -
A pak, smím se ptát, co znamená „tato oblast
světa“? Myslíte tím Čechy, prostředí, či vůbec
poemský život? - Věřte, že mívám okamžiky,
kdy si říkám, že je nemožno, aby existence
toto intenzivního vědomí ve mně byla o-
mezena na trvání organismu? Nemim si to
představit: nebyti, - ani v minulosti ani
v budoucnu. -

Jsem vlastně velmi neklidná v posledním
době, - vysvěta mně se mímí má silná an-
tisocialní typ. Je v tom vždy něco tajemného,
samotu Rádějícího, - a tím děsivějšího, jak po-
korněji nyní (až na případy, kde mívám

V Páru 22. X. 1902.

Milý přáde.

nevím, proč-li stávnout tou nádech dopisu, byť
na tomto místě. Zkušenost se zdá to vypracet. Ne-
nit se skutečnosti je atmosféry, a nic by se v duchu
dýchalo. - Jsem by rád, o nichž jste mluvila.

Chtěla jsem říci věci, že jsem přišla jen pro-
to, abych mohla s Vámi mluvit, ještě nemám
jiné příležitosti, - jen proto. Ale zdálo se mi, že
rozmarujete, památate, promyslyte to slovo, je
by Vás přišla Tedy jsem utěkla. Měhla jsem
se snad, - ale ten dopis byl také silný, a já
ledovím chladu, že jsem stuhla vše. - Říká nevhod-
ně, to vědomí bylo příliš hrozné.

Bojím se, že by bylo možno vyjíst a mluvit
řádek vyřek, - není jí v nich, protože a ne

LA : 17 / 75 / 00130

vzhledat se s ním, consensus omnium nebo ma-
terielním úspěchem) Zneklidnění mi tota
tento fakt, s nímž nutno mi počítat. A má
schopnost pracovat tedy tím napjetím, v němž
jsem udržována. - Píši snad nejasně, - tím to,
vysvětlím Vám vše se dle zistit, je dost kom-
plikovaná, a nevím vlastně, čím začít.

Tedy na bráči sledání! - Těším se na
to sdělení, je přibývá hlavně Vás posled-
ní dopis.

Zaravi Vás

A. Fischerová

LA : 17 / 75 / 00129